

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 12.4.2005
COM(2005) 141 τελικό

2005/0057 (CNS)

**ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ
ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ**

(2005-2008)

συμπεριλαμβανομένων μιας

ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**σχετικά με τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών των κρατών
μελών και της Κοινότητας (βάσει του άρθρου 99 της συνθήκης ΕΚ)**

και μιας

Πρότασης

ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

**σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών
μελών (βάσει του άρθρου 128 της συνθήκης ΕΚ)**

(υποβληθείσα από την Επιτροπή)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Αιτιολογική έκθεση.....	3
1.1. Πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη σημασία στην ανάπτυξη και την απασχόληση.....	3
1.2. Στραμμένοι προς το μέλλον	6
1.3. Οι ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές (2005-2008).....	6
1.4. Περιεχόμενο και δομή.....	9
Μέρος 1 – Σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών (2005-2008).....	13
Τμήμα Α – Μακροοικονομικές πολιτικές για την ανάπτυξη και την απασχόληση	14
A.1 Μακροοικονομικές πολιτικές που δημιουργούν τις προϋποθέσεις για υψηλότερη οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση	14
A.2 Να εξασφαλιστεί ο δυναμισμός και η εύρυθμη λειτουργία της ζώνης του ευρώ	18
Τμήμα Β – Μικροοικονομικές μεταρρυθμίσεις για την αύξηση του αναπτυξιακού δυναμικού της Ευρώπης.....	20
B.1 Να καταστεί η Ευρώπη ελκυστικότερος τόπος επενδύσεων και εργασίας.....	20
B.2 Γνώση και καινοτομία για την ανάπτυξη.....	24
Μέρος 2 – Κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση (2005-2008).....	28
Παράρτημα.....	31
1. Προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ατόμων στην αγορά εργασίας και εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας	31
2. Βελτίωση της ικανότητας προσαρμογής εργαζομένων και επιχειρήσεων και ευκαμψία των αγορών εργασίας	33
3. Αύξηση των επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο με τη βελτίωση της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων	34

Αιτιολογική έκθεση

Η παρούσα ανακοίνωση καθορίζει τις πρώτες ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη και την απασχόληση για την περίοδο 2005-2008, σύμφωνα με το αίτημα του εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του 2005.

Η παρούσα αιτιολογική έκθεση καλύπτει τόσο τη σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών (ΓΠΟΠ) όσο και την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση (ΚΓΑ).

1.1. Πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη σημασία στην ανάπτυξη και την απασχόληση

Το διάστημα που ακολούθησε μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας τον Μάρτιο 2000 χαρακτηρίστηκε από απότομη μεταστροφή του κλίματος της παγκόσμιας οικονομίας. Η αισιοδοξία για τις μελλοντικές αναπτυξιακές προοπτικές, η ανοδική τάση του χρηματιστηρίου και η εμπιστοσύνη των επενδυτών στη νέα τεχνολογική επανάσταση παραχώρησαν τη θέση τους σε έντονο αίσθημα αβεβαιότητας για την παγκόσμια οικονομία. Στους παράγοντες που φαίνεται ότι συνέβαλαν στη διαμόρφωση αυτής της κατάστασης συγκαταλέγονται η χρηματιστηριακή κατάρρευση (φούσκα) των ηλεκτρονικών δικτυακών υπηρεσιών (dotcom) το 2001, η συρρίκνωση του παγκόσμιου εμπορίου το 2001, οικονομικά σκάνδαλα, η γεωπολιτική αβεβαιότητα που προέκυψε από τις τρομοκρατικές επιθέσεις και ο πόλεμος του Ιράκ. Η αβεβαιότητα που δημιουργήσαν οι παράγοντες αυτοί κλόνισε την εμπιστοσύνη επιχειρηματιών και καταναλωτών, με αποτέλεσμα να μειωθεί η εγχώρια ζήτηση. Έτσι, η μέση ετήσια ανάπτυξη σε ορισμένα κράτη μέλη παρέμεινε κάτω του 1% την περίοδο 2001-2003.

Η οικονομική ανάκαμψη άρχισε σταδιακά από το δεύτερο εξάμηνο του 2003 και, παρά τις απογοητευτικές οικονομικές επιδόσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) το δεύτερο εξάμηνο του 2004, οι τελευταίες προβλέψεις της Επιτροπής δείχνουν αναζωπύρωση της οικονομικής δραστηριότητας εντός του 2005. Τα παραδοσιακά χαμηλά επιτόκια και η αναμενόμενη αύξηση της απασχόλησης και των πραγματικών μισθών συμβάλλουν στη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για τόνωση της εγχώριας ζήτησης.

Στο πλαίσιο αυτό, ο πληθωρισμός παρέμεινε συγκρατημένος παρά τις διακυμάνσεις των τιμών πετρελαίου, και η απασχόληση συγκρατήθηκε στα ίδια επίπεδα, υποστηριζόμενη από συγκρατημένες μισθολογικές εξελίξεις.

Το ποσοστό ανεργίας αναμένεται να μειωθεί, αν και με αργούς ρυθμούς, στο 8,7% το 2006. Το εκτιμώμενο συνολικό ποσοστό απασχόλησης ήταν 62,9% στην ΕΕ-25 το 2003, πολύ χαμηλότερο από τον συμφωνηθέντα στόχο του 70%. Ο ρυθμός επίτευξης του στόχου του 60% της γυναικείας απασχόλησης παρέμεινε αργός, με ποσοστό που κυμαίνεται τώρα στο 56,1% για την ΕΕ-25, αλλά αναμένεται να αυξηθεί και πάλι. Το ποσοστό απασχόλησης των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας, που συνέχισε να αυξάνεται υπερβαίνοντας κατά τι το 40,2%, είναι το ποσοστό με τη μεγαλύτερη απόσταση από τον στόχο του 50% που έχει τεθεί για το 2010. Ταυτόχρονα, η βελτίωση της ποιότητας στην εργασία παρουσιάζει

συγκεχυμένη πρόοδο και η επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας μεγιστοποίησε τα προβλήματα κοινωνικής ένταξης. Η μακροχρόνια ανεργία αυξήθηκε και πάλι μετά από αρκετά χρόνια πτωτικής τάσης και φαίνεται απίθανο να μειωθεί στο άμεσο μέλλον.

Η οικονομική ανάκαμψη εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την άνοδο των αναπτυξιακών ρυθμών παγκοσμίως και από την ταχεία αύξηση του παγκόσμιου εμπορίου. Καθώς ο αναπτυξιακός κύκλος παγκοσμίως φθάνει σε επίπεδα ωρίμανσης και απορροφά τις αρνητικές επιπτώσεις των υψηλών τιμών πετρελαίου παγκοσμίως, η ανάκαμψη θα εξαρτάται όλο και περισσότερο από την εγχώρια ζήτηση εντός της ΕΕ.

Αν και η επάνοδος της ΕΕ σε υψηλότερους αναπτυξιακούς ρυθμούς αποτελεί ευνοϊκή εξέλιξη, η βραδύτητα της οικονομικής της ανάκαμψης παραμένει ανησυχητική. Σημαίνει ότι η οικονομία της ΕΕ απέχει, από πολλές απόψεις, πολύ από τον στόχο της να καταστεί η ανταγωνιστικότερη οικονομία παγκοσμίως, όπως είχε συμφωνηθεί τον Μάρτιο 2000. Στο πλαίσιο αυτό, και παρά το ότι οι ανταγωνιστές της Ένωσης δοκιμάστηκαν εν γένει από τις ίδιες οικονομικές κρίσεις, το κενό μεταξύ του αναπτυξιακού δυναμικού της Ευρώπης και του δυναμικού των οικονομικών της εταίρων δεν μειώθηκε σημαντικά.

Μία πρώτη εξήγηση για τις συνεχώς περιορισμένες επιδόσεις της οικονομίας της Ένωσης αποδίδεται **στη συγκριτικά χαμηλή συμμετοχή του εργατικού της δυναμικού**. Οι προσπάθειες που κατέβαλαν τα κράτη μέλη οδήγησαν σε αύξηση του ποσοστού απασχόλησης από 61,9% το 1999 σε 62,9% το 2003. Ωστόσο, για την επίτευξη των στόχων της Λισαβόνας πρέπει να υπάρξει ακόμη μεγαλύτερη πρόοδος, κυρίως όσον αφορά τους εργαζομένους νεαρής και μεγαλύτερης ηλικίας. Το σχετικά χαμηλό ποσοστό απασχόλησης, σε συνδυασμό με τον σχετικά χαμηλό αριθμό των ωρών εργασίας, δείχνουν ότι η Ευρώπη διαθέτει μη χρησιμοποιούμενο απόθεμα εργασίας. Ένα σημαντικό τμήμα του δυνητικού εργατικού δυναμικού παραμένει οικονομικά ανενεργό, ανίκανο να συμβάλει στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου.

Η δεύτερη σημαντική εξήγηση για τις χαμηλές επιδόσεις της ΕΕ συνδέεται με το **χαμηλό επίπεδο αύξησης της παραγωγικότητας**. Η αύξηση της παραγωγικότητας παρουσιάζει πτωτικές τάσεις επί σειρά δεκαετιών. Την τελευταία δεκαετία, η τάση αυτή μπορεί να εξηγηθεί εν μέρει από την επανείσοδο στην εργασία σημαντικού αριθμού εργαζομένων περιορισμένων δεξιοτήτων. Ωστόσο, ένα μεγάλο ποσοστό της μείωσης οφείλεται στις χαμηλές επιχειρηματικές επενδύσεις, στην επιβράδυνση της τεχνολογικής προόδου και της καινοτομίας καθώς και στην σχετικά αργή διάδοση των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ). Από τις αρχές της δεκαετίας, η αύξηση της ωριαίας παραγωγικότητας της εργασίας μειώθηκε περαιτέρω στην Ευρώπη με αποτέλεσμα να καταγραφούν, για πρώτη φορά μετά από σειρά δεκαετιών, ρυθμοί χαμηλότεροι από αυτούς των κυριότερων ανταγωνιστών. Τη στιγμή αυτή, η διαφορά του βιοτικού επιπέδου (τουτέστιν του κατά κεφαλή ΑΕΠ) μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ οφείλεται κατά ένα τρίτο τουλάχιστον στη διαφορά της ωριαίας παραγωγικότητας. Η αναστροφή αυτής της πτωτικής τάσης της παραγωγικότητας αντιπροσωπεύει για την Ένωση την κυριότερη πρόκληση όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα αλλά και παράλληλα ένα πρώτης τάξεως μέσο αύξησης των αναπτυξιακών της ρυθμών.

Η ενίσχυση του αναπτυξιακού δυναμικού και η αύξηση της απασχόλησης συμβάλλουν ουσιαστικά στη διατηρήσιμη ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή στην ΕΕ. Εξάλλου, οι πολιτικές για την κοινωνική όσο και την περιβαλλοντική διατηρησιμότητα πρέπει να συμβάλλουν σε μία οικονομία δυναμική, με υψηλά ποσοστά απασχόλησης, ικανή να αναπτύσσει και να εφαρμόζει τις τεχνολογίες που προασπίζουν την ποιότητα ζωής για τις μελλοντικές γενιές. Παράλληλα με το ότι επικεντρώνονται εκ νέου στην οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση, οι ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για το 2005-2008 παρέχουν στα κράτη μέλη την ευελιξία να επιλέγουν εξειδικευμένες λύσεις που ανταποκρίνονται καλύτερα στις τοπικές τους ανάγκες μεταρρυθμίσεων, προωθώντας με τον τρόπο αυτό την εθνική ευθύνη.

Το νέο ξεκίνημα για την στρατηγική της Λισαβόνας, όπως αντανακλάται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, έχει ως στόχο να δώσει τις καταλληλότερες απαντήσεις στις εξελίξεις αυτές. Πρόκειται για μία στρατηγική με στόχο να αντιμετωπιστούν οι σχετικά χαμηλοί αναπτυξιακοί ρυθμοί της οικονομίας και η ανεπαρκής δημιουργία απασχόλησης. Οι συνολικές μεταρρυθμίσεις της αγοράς εργασίας και της αγοράς προϊόντων συνιστούν αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής αυτής· σύμφωνα με εκτιμήσεις της Επιτροπής, οι μεταρρυθμίσεις που εφαρμόστηκαν το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του '90 αύξησαν τον δυνητικό ρυθμό ανάπτυξης σχεδόν κατά μισή ποσοστιαία μονάδα έως και τρία τέταρτα της μονάδας μεσοπρόθεσμα. Εντός μιας δεκαετίας, το γεγονός αυτό σημαίνει αύξηση του ΑΕΠ κατά 7 ή 8%. Η ετερογένεια των μεταρρυθμιστικών μέτρων και η συμπληρωματικότητα και οι συσχετίσεις που πρέπει να χαρακτηρίζουν τις προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις σε διάφορους τομείς, καθιστούν το ακριβές κόστος της αδράνειας βεβαίως δύσκολο να υπολογιστεί, αλλά εκτιμάται ότι είναι σημαντικό.

Μεσοπρόθεσμα, αν σημειωθεί ανεπαρκής πρόοδος όσον αφορά τη στρατηγική της Λισαβόνας και περιορισμένη οικονομική ανάκαμψη, παρεμποδιζόμενη από τη συνεχή έλλειψη εμπιστοσύνης, είναι απαραίτητο να δοθεί μεγαλύτερη σημασία στην ανάπτυξη και την απασχόληση προκειμένου να διατηρηθεί και να βελτιωθεί το βιοτικό επίπεδο στην Ένωση, με παράλληλη τήρηση του στόχου της διατηρήσιμης ανάπτυξης. Μακροπρόθεσμα, ο στόχος αυτός θα αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία για την αντιμετώπιση ενδεχόμενων εξελίξεων που θα μπορούσαν να επηρεάσουν σημαντικά τις προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης και απασχόλησης. Σε εσωτερικό επίπεδο, η γήρανση του πληθυσμού της Ευρώπης θα δημιουργήσει έντονες πιέσεις στα δημόσια οικονομικά και στην προσφορά εργατικού δυναμικού. Από εκτιμήσεις της Επιτροπής φαίνεται ότι η γήρανση του πληθυσμού από μόνη της θα είναι υπεύθυνη για μείωση του δυνητικού ρυθμού ανάπτυξης μέχρι και μία εκατοστιαία μονάδα μέχρι το 2040. Σε εξωτερικό επίπεδο, η παγκοσμιοποίηση οδηγεί στην ενσωμάτωση νέων χωρών στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα. Η ΕΕ πρέπει να εκμεταλλευθεί τις ευκαιρίες που παρέχει το άνοιγμα των ταχέως αναπτυσσόμενων αγορών στην Ασία, όπως οι αγορές της Κίνας και της Ινδίας. Ταυτόχρονα, η ΕΕ πρέπει να αντιμετωπίσει το θέμα της νέας διεθνούς κατανομής εργασίας που προκύπτει, καθώς η Κίνα αρχίζει να ειδικεύεται περισσότερο σε παραγωγή αγαθών υψηλής προστιθέμενης αξίας και η Ινδία εξελίσσεται σε παγκόσμιο κόμβο εξωτερικής ανάθεσης υπηρεσιών. Η απειλή της αυξανόμενης έλλειψης πόρων ή της αστάθειας των τιμών, οι κλιματικές αλλαγές και η συρρίκνωση της βιοποικιλότητας συνιστούν επίσης μεγάλες προκλήσεις.

1.2. Στραμμένοι προς το μέλλον

Η Κοινότητα και τα κράτη μέλη πρέπει να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις αυτές με πνεύμα ρεαλιστικής αισιοδοξίας. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα επιτυχημένων μεταρρυθμίσεων και οικονομικής ανάκαμψης που αποδεικνύουν ότι μία αλλαγή μπορεί να στεφθεί με επιτυχία. Είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό ότι αναγνωρίζεται πλέον ευρέως η ανάγκη να ληφθούν επείγοντως μέτρα για την αντιμετώπιση των προκλήσεων. Υπάρχει μία γενικευμένη βούληση για μεταρρυθμίσεις που θα οδηγήσουν την Ένωση σε ένα δρόμο υψηλότερης ανάπτυξης και στην υλοποίηση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών μας φιλοδοξιών. Η ΕΕ διαθέτει μεγάλες δυνατότητες περαιτέρω ενίσχυσης των ανταγωνιστικών της πλεονεκτημάτων, και έχει ζωτική σημασία να ενεργήσει **με αποφασιστικότητα ώστε να εκμεταλλευτεί πλήρως τις δυνατότητες αυτές και να δημιουργήσει αίσθημα μεγαλύτερης εμπιστοσύνης στους πολίτες της.**

Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ και τα μεμονωμένα κράτη μέλη πρέπει να δώσουν έμφαση σε επενδύσεις στη γνώση για να εξασφαλίσουν τον δυναμισμό και το σφρίγος που χρειάζεται η ευρωπαϊκή οικονομία στο σύνολο της. **Η υλοποίηση μιας κοινωνίας της γνώσης, βασιζόμενης στο ανθρώπινο δυναμικό, την εκπαίδευση και τις πολιτικές για την έρευνα και την καινοτομία, είναι βασική προϋπόθεση για την αύξηση του αναπτυξιακού δυναμικού μας και την προετοιμασία του μέλλοντος.** Μία διατηρήσιμη ανάπτυξη προϋποθέτει επίσης εντονότερο δημογραφικό δυναμισμό, αυξημένη κοινωνική ενσωμάτωση και πληρέστερη χρησιμοποίηση των **δυνατοτήτων που ενυπάρχουν στην ευρωπαϊκή νεολαία**, όπως αναγνωρίστηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με την έγκριση του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για τη Νεολαία.

Μαζί με την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και την προώθηση του θεμιτού ανταγωνισμού, η εγκαθίδρυση ευνοϊκού κλίματος για τις επιχειρήσεις, η ανάπτυξη υποδομών, η δημιουργία μιας ευπροσάρμοστης και χωρίς αποκλεισμούς αγοράς εργασίας και οι μεταρρυθμίσεις με επίκεντρο τη γνώση, συνιστούν πηγές οικονομικής ανόδου και αύξησης της παραγωγικότητας. Και όλα αυτά είναι πιθανότερο να συμβούν στο πλαίσιο μακροοικονομικών πολιτικών ευνοϊκών για την ανάπτυξη.

1.3. Οι ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές (2005-2008)

Τα ζητήματα αυτά υπαγορεύουν να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στις μεταρρυθμίσεις που θα αυξήσουν το αναπτυξιακό δυναμικό της Ένωσης, και παράλληλα θα διατηρήσουν υγιείς μακροοικονομικές πολιτικές που εγγυώνται την επιτυχία των μεταρρυθμιστικών προσπαθειών. Η συμφωνία για τον τρόπο βελτίωσης και εφαρμογής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, στην οποία κατέληξε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, θα έχει ως αποτέλεσμα την εφαρμογή των δημοσιονομικών πολιτικών που απαιτούνται για τη συνεκτικότερη αντιμετώπιση των ζητημάτων αυτών¹. Η αύξηση του αναπτυξιακού δυναμικού της Ένωσης θα συμβάλει στην επίτευξη του κυρίαρχου στόχου της διατηρήσιμης ανάπτυξης.

¹ Έκθεση συνημμένη στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Μαρτίου 2005, (http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?lang=en&id=432&mode=g&name=).

Οι προτεραιότητες αυτές μετουσιώθηκαν στις εν λόγω ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αντιπροσωπεύουν ένα συγκεκριμένο στάδιο στην διαδικασία επανεστίασης και οικειοποίησης της στρατηγικής της Λισαβόνας.

Επανεστίαση στην οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου 2005 έδωσε νέα ώθηση στη στρατηγική της **Λισαβόνας επανεστιάζοντάς την στην οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση στην Ευρώπη**, σύμφωνα με τις προτάσεις της Επιτροπής². Με την απόφαση αυτή, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων έστειλαν σαφές μήνυμα για τις προτεραιότητες της Ένωσης τα προσεχή έτη. Η Ένωση, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο, πρέπει εφεξής να επικεντρώσει τις προσπάθειές της στα θέματα αυτά, και να θέσει σε εφαρμογή τα αναγκαία μέτρα για την ανάπτυξη της γνώσης, της ελκυστικότητας και της δημιουργίας απασχόλησης³.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην υλοποίηση της ατζέντας της Λισαβόνας. Για να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί, η Ένωση πρέπει να κινητοποιήσει το σύνολο των εθνικών και κοινοτικών μέσων – συμπεριλαμβανομένων των διαρθρωτικών ταμείων και της ανάπτυξης της υπαίθρου – με σκοπό την βέλτιστη εκμετάλλευση των συνεργιών. Επιπλέον, η ανάμιξη των ενδιαφερόμενων μερών μπορεί να συμβάλει στην αυξημένη ευαισθητοποίηση ως προς την ανάγκη για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, να βελτιωθεί η ποιότητα εφαρμογής και να αυξηθεί η οικειοποίηση της στρατηγικής της Λισαβόνας. Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή πρέπει να εκμεταλλευτούν κάθε ευκαιρία προκειμένου να εμπλέξουν τις περιφερειακές και τοπικές αρχές, τους κοινωνικούς εταίρους και την κοινωνία των πολιτών στην υλοποίηση των ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών. Πρέπει, στο πλαίσιο της εκπόνησης εκθέσεων για την υλοποίηση της στρατηγικής της Λισαβόνας, να αναφέρουν λεπτομερώς την πρόοδο που σημειώθηκε στον τομέα αυτό. Για να έχει αποτελέσματα αυτή η επανεστίαση του στόχου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε να ενισχύσει τη συνοχή και τη συμπληρωματικότητα των υφιστάμενων μηχανισμών, καθιερώνοντας έναν νέο κύκλο διακυβέρνησης. Με τις βελτιώσεις αυτές απλουστεύονται σημαντικά οι διαδικασίες ενώ παράλληλα πιστεύεται ότι θα διευκολυνθεί η οικειοποίηση και η εφαρμογή των προτεραιοτήτων αυτών σε εθνικό επίπεδο.

Ένας νέος κύκλος διακυβέρνησης

- Κατ'αρχήν, η Επιτροπή κλήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να διατυπώσει την προτεραιότητα που δίδεται στην οικονομική ανάπτυξη και στην απασχόληση υπό μορφή, αφενός, νέων γενικών προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής, βάσει του άρθρου 99, και να εξασφαλίσει την οικονομική συνοχή των τριών πτυχών της στρατηγικής της Λισαβόνας, τουτέστιν της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής πτυχής, και, αφετέρου, υπό μορφή νέων κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση, βάσει του άρθρου 128 της συνθήκης. Τα δύο αυτά σημαντικά μέσα ευθυγραμμίζονται κατ'αυτόν τον

² COM(2005)24 της 2.2.2005, «Συνεργασία για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση. Νέο ξεκίνημα για τη στρατηγική της Λισαβόνας».

³ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Μαρτίου 2005, (http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?lang=en&id=432&mode=g&name=).

τρόπο με τους στόχους της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισαβόνας, με στόχο την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση.

- Η συνολική συνοχή ενισχύεται περαιτέρω με την **ενοποίηση των δύο αυτών κειμένων** σε ένα και μόνο έγγραφο, και με τον τρόπο αυτό μπορεί να παρουσιαστεί στην Ένωση και στα κράτη μέλη ένα σαφές στρατηγικό όραμα για τις ευρωπαϊκές προκλήσεις στον μακροοικονομικό και μικροοικονομικό τομέα και στον τομέα της απασχόλησης.
- Οι ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές παρέχουν με τον τρόπο αυτό στην Κοινότητα και στα κράτη μέλη ένα **σταθερό και συνεκτικό πλαίσιο που καθιστά δυνατή την υλοποίηση** δράσεων προτεραιότητας που έχουν εγκριθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Θα χρησιμεύσουν ως βάση για την προετοιμασία **εθνικών προγραμμάτων** μεταρρυθμίσεων, τα οποία τα κράτη μέλη καλούνται να παρουσιάσουν το φθινόπωρο 2005. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη πρέπει να καθορίσουν τα συγκεκριμένα μέτρα που προτίθενται να λάβουν (ή έχουν ήδη λάβει) για να στηρίξουν την οικονομική άνοδο και την απασχόληση σε εθνικό επίπεδο, ενώ κάθε κράτος μέλος θα δίδει ιδιαίτερη σημασία στις κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει το ίδιο.
- **Οι κατευθυντήριες γραμμές – όπως και τα εθνικά προγράμματα που θα προκύψουν – θα καταρτίζονται για διάστημα τριών ετών**, προκειμένου να υπάρξει η αναγκαία σταθερότητα για την υλοποίησή τους. Αυτά τα εθνικά προγράμματα θα πρέπει να προκύψουν από εθνικό διάλογο με τις αρμόδιες κοινοβουλευτικές αρχές, τους κοινωνικούς εταίρους και τους πολίτες, σύμφωνα με όσα ισχύουν σε κάθε κράτος μέλος. Πρόκειται για μία σημαντική πτυχή προκειμένου να διασφαλιστεί η αναγκαία οικειοποίηση των προγραμμάτων αυτών από όλους τους ενδιαφερόμενους παράγοντες.
- Οι κατευθυντήριες γραμμές θα μπορούν, ενδεχομένως, να αναπροσαρμόζονται σε ετήσια βάση σύμφωνα με τις διατάξεις της συνθήκης. Τα εθνικά προγράμματα θα μπορούν να τροποποιούνται από τα κράτη μέλη, ανάλογα με τις εσωτερικές πολιτικές αναγκαιότητες.
- Η προσπάθεια αυξημένης συνοχής σε επίπεδο ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών πρέπει να επεκταθεί ώστε να καλύπτει και τα προαναφερθέντα εθνικά προγράμματα. Έτσι, τα προγράμματα αυτά θα πρέπει να **περιλαμβάνουν σε ένα και μοναδικό κείμενο το σύνολο των υφιστάμενων εθνικών εκθέσεων** που σχετίζονται με την στρατηγική της Λισαβόνας. Πρόκειται ειδικότερα για τις εθνικές εκθέσεις για την απασχόληση, τις επονομαζόμενες εκθέσεις «Κάρντιφ» για τη διαδικασία της οικονομικής μεταρρύθμισης, καθώς και τομεακές εκθέσεις υλοποίησης – δεόντως απλουστευμένες – οι οποίες καλύπτονται από την ανοικτή μέθοδο συντονισμού. Θα περιλαμβάνονται επίσης τα εθνικά στρατηγικά προγράμματα που καθορίζουν τις δαπάνες προτεραιότητας σχετικά με τα διαρθρωτικά ταμεία και τα ταμεία συνοχής (μόλις εγκριθούν οι κανονισμοί)⁴. Με τον απλουστευμένο αυτό μηχανισμό εκπόνησης εκθέσεων θα μπορέσουν τα κράτη μέλη να επικεντρωθούν περισσότερο στην υλοποίηση.

⁴ Στην τελευταία ανακοίνωση για τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων, η Επιτροπή θα παρουσιάσει τους προσανατολισμούς της για τις λεπτομέρειες ενοποίησης των εκθέσεων παρακολούθησης των ανοικτών μεθόδων συντονισμού και των στρατηγικών προγραμμάτων για τα διαρθρωτικά ταμεία.

- Αυτά τα εθνικά προγράμματα μεταρρύθμισης πρέπει, τα ερχόμενα έτη, να **συνοδεύονται από ενιαία έκθεση υλοποίησης** (φθινόπωρο 2006 και 2007), η οποία θα περιέχει και τις τομεακές εκθέσεις που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί, προτού αντικατασταθούν από νέα προγράμματα που δηλώνουν τις νέες ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές που θα προβλεφθούν την άνοιξη 2008.

Η Επιτροπή επιφυλάσσεται να παρουσιάσει προσεχώς ανακοίνωση στην οποία θα διευκρινίζονται ορισμένα στοιχεία για να βοηθηθούν τα κράτη μέλη να προετοιμάσουν, στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών, τα αντίστοιχα προγράμματά τους. Τα στοιχεία αυτά θα μπορούσαν κυρίως να αφορούν τον εντοπισμό των σημαντικότερων προκλήσεων για κάθε κράτος μέλος, εντός ενός κοινού πλαισίου και σχήματος, την ενσωμάτωση των υφιστάμενων τομεακών εκθέσεων, καθώς και την παρακολούθηση των εν λόγω προγραμμάτων από την Επιτροπή.

Τέλος, η Επιτροπή, από την πλευρά της, θα παρουσιάσει, ως αντιστάθμιση στα εθνικά προγράμματα, ένα «κοινοτικό πρόγραμμα για τη στρατηγική της Λισαβόνας 2005-2008» το οποίο θα καλύπτει το σύνολο των δράσεων που πρέπει να αναληφθούν σε κοινοτικό επίπεδο με στόχο την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση. Το πρόγραμμα θα αντανakλά τις δράσεις που περιέχονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο⁵ και ειδικότερα τα κοινοτικά στοιχεία⁶ του προγράμματος δράσης για τη στρατηγική της Λισαβόνας.

1.4. Περιεχόμενο και δομή

Δεδομένου ότι η μακροοικονομική και μικροοικονομική πολιτική και η πολιτική απασχόλησης είναι αλληλένδετες και πρέπει να αλληλοενισχύονται, οι ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές παρουσιάζονται σε ενιαίο γενικό κείμενο που χωρίζεται σε δύο μέρη.

Μέρος Ι – Οι γενικοί προσανατολισμοί της οικονομικής πολιτικής

Αυτό το μέρος των ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών περιλαμβάνει τη σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών, που εφαρμόζεται σε όλα τα κράτη μέλη και στην Κοινότητα. Ως ένα από τα βασικά εργαλεία για τον συντονισμό της οικονομικής πολιτικής, αντικατοπτρίζει το νέο ξεκίνημα για τη στρατηγική της Λισαβόνας με κύριο θέμα τη συμβολή των οικονομικών πολιτικών στην αύξηση των αναπτυξιακών ρυθμών και της απασχόλησης.

Το μέρος αυτό καθοδηγεί τα κράτη μέλη και την Κοινότητα όσον αφορά τις μακροοικονομικές και μικροοικονομικές πολιτικές που πρέπει να εφαρμόζουν σε τομείς που παρουσιάζουν μεγάλες δυνατότητες για υψηλότερη οικονομική άνοδο και απασχόληση. Το τμήμα Α ασχολείται με τη συμβολή των μακροοικονομικών πολιτικών στο θέμα αυτό. Στη

⁵ COM(2005)24 της 2.2.2005, «Συνεργασία για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση. Νέο ξεκίνημα για τη στρατηγική της Λισαβόνας».

⁶ SEC (2005)192 της 3.2.2005, έγγραφο συνοδευτικό της ανακοίνωσης της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

συνέχεια, το τμήμα Β επικεντρώνεται σε μέτρα και πολιτικές που πρέπει να λάβουν τόσο η Ένωση όσο και τα κράτη μέλη προκειμένου να καταστεί η Ευρώπη ελκυστικότερος τόπος επενδύσεων και εργασίας και να προωθηθούν η γνώση και η καινοτομία ως παράγοντες ανάπτυξης.

Τα μέτρα πολιτικής και οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που θα απαιτηθούν για την υλοποίηση αυτών των προσανατολισμών θα είναι αποτελεσματικότερα υπό σταθερές μακροοικονομικές συνθήκες και πολιτικές. Οι μακρο- και μικρο-οικονομικές πολιτικές είναι αλληλένδετες και συμπληρωματικές σε μεγάλο βαθμό. Χωρίς μακροοικονομικές πολιτικές προσανατολισμένες στην ανάπτυξη και στη σταθερότητα, τα δυνητικά οφέλη από μία διαρθρωτική μεταρρύθμιση δεν θα πραγματοποιηθούν λόγω των στενοτήτων και των ανισορροπιών στην οικονομία. Ταυτόχρονα, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις μπορούν να συμβάλουν στη σταθεροποίηση των μακροοικονομικών πολιτικών, καθιστώντας αποτελεσματικότερες τις αγορές και ως εκ τούτου ασκώντας πιέσεις για μείωση των τιμών και αυξάνοντας την ανθεκτικότητα της οικονομίας σε κρίσεις. Μία συνολική στρατηγική μεταρρυθμίσεων, υποστηριζόμενη από σταθερές μακροοικονομικές συνθήκες, θα εξασφαλίσει ότι λαμβάνονται υπόψη πλήρως αυτές οι διαδράσεις και οι συμπληρωματικότητες.

Μέρος 2 – Οι κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση

Αυτό το μέρος των ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών περιλαμβάνει την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση, η οποία θα αποτελέσει το αντικείμενο διαβούλευσης με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, σύμφωνα με το άρθρο 128 της συνθήκης. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές – και η σχετική ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση – διαδραματίζουν πρωτεύοντα ρόλο στον συντονισμό των πολιτικών απασχόλησης των κρατών μελών. Από το 1997, μέσω της στρατηγικής κατέστη ευκρινέστερος ο στόχος και βελτιώθηκε η παρακολούθηση των πολιτικών απασχόλησης στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το μέρος αυτό επικεντρώνεται στη συμβολή των πολιτικών απασχόλησης στη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας, όπως ορίζει η νέα ατζέντα της Λισαβόνας. Οι πολιτικές απασχόλησης μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στην αύξηση της απασχόλησης και της παραγωγικότητας, καθώς και στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Ο εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας είναι επίσης αναγκαίος για να εξασφαλιστεί η επάρκειά τους, η οικονομική τους βιωσιμότητα και η δυνατότητά τους να ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της κοινωνίας και να στηρίζουν μία διατηρήσιμη οικονομική ανάπτυξη και αύξηση της απασχόλησης⁷.

Οι κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση καθορίζουν τους γενικούς στόχους και τις δράσεις προτεραιότητας για την ΕΕ και τα κράτη μέλη στον συγκεκριμένο τομέα. Οι πολιτικές απασχόλησης πρέπει να συμβαδίζουν με μεταρρυθμίσεις στις αγορές υπηρεσιών και προϊόντων και τις χρηματοπιστωτικές αγορές, και να βρίσκονται σε συνεχή διάδραση με

⁷ Η Ατζέντα κοινωνικής πολιτικής (COM (2005)33) καλύπτει τα θέματα αυτά λεπτομερέστερα.

τις μακροοικονομικές πολιτικές που είναι προσανατολισμένες προς την ανάπτυξη και την απασχόληση. Ως εκ τούτου, για να εξασφαλιστεί ολοκληρωμένη και συνεπής προσέγγιση, οι γενικοί προσανατολισμοί του μέρους 1 παραπέμπουν στις αντίστοιχες κατευθυντήριες γραμμές του μέρους 2, και αντίστροφα.

**Ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη και την απασχόληση
(2005-2008)**

Μακροοικονομικές κατευθυντήριες γραμμές

- (1) Να εξασφαλιστεί η οικονομική σταθερότητα.
- (2) Να διασφαλιστεί η οικονομική βιωσιμότητα.
- (3) Να προωθηθεί η αποτελεσματική κατανομή των πόρων.
- (4) Να ενισχυθεί η συνοχή μεταξύ των μακροοικονομικών και των διαρθρωτικών πολιτικών.
- (5) Να εξασφαλιστεί ότι οι μισθολογικές εξελίξεις συμβάλλουν στην μακροοικονομική σταθερότητα και την οικονομική ανάπτυξη.
- (6) Να καταβληθούν προσπάθειες για μία δυναμική και εύρυθμα λειτουργούσα ΟΝΕ.

Μικροοικονομικές κατευθυντήριες γραμμές

- (7) Να αναπτυχθεί σε έκταση και σε βάθος η εσωτερική αγορά.
- (8) Να εξασφαλιστούν ανοικτές και ανταγωνιστικές αγορές.
- (9) Να δημιουργηθεί περιβάλλον ελκυστικότερο για την επιχειρηματικότητα.
- (10) Να προωθηθεί μία περισσότερο επιχειρηματική νοοτροπία και να δημιουργηθεί περιβάλλον ευνοϊκό για τις ΜΜΕ.
- (11) Να επεκταθούν και να βελτιωθούν οι ευρωπαϊκές υποδομές και να ολοκληρωθούν τα συμφωνηθέντα διασυνοριακά έργα προτεραιότητας.
- (12) Να αυξηθούν και να βελτιωθούν οι επενδύσεις στον τομέα της Ε&Α.
- (13) Να διευκολυνθούν η καινοτομία και η υιοθέτηση των ΤΠΕ.
- (14) Να ενθαρρυνθεί η βιώσιμη χρησιμοποίηση των πόρων και να ενισχυθούν συνεργίες μεταξύ της περιβαλλοντικής προστασίας και της οικονομικής ανάπτυξης.
- (15) Να προωθηθεί η δημιουργία ισχυρής βιομηχανικής βάσης.

Κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση

- (16) Να εφαρμοστούν πολιτικές απασχόλησης που θα στοχεύουν στην πλήρη απασχόληση, στη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στην εργασία και στην ενίσχυση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής.
- (17) Να προωθηθεί προσέγγιση της εργασίας βασιζόμενη στον κύκλο ζωής.
- (18) Να δημιουργηθούν αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς για όσους αναζητούν εργασία και για τα μειονεκτούντα άτομα.
- (19) Να βελτιωθεί η κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας.
- (20) Να προωθηθεί η ευελιξία σε συνδυασμό με την ασφάλεια της απασχόλησης και να μειωθεί ο κατακερματισμός της αγοράς εργασίας.
- (21) Να εξασφαλιστεί ευνοϊκή προς την απασχόληση εξέλιξη των μισθών και άλλων στοιχείων κόστους που συνδέονται με την εργασία.
- (22) Να αυξηθούν και να βελτιωθούν οι επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο.
- (23) Να προσαρμοστούν τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στις νέες απαιτήσεις ως προς τις δεξιότητες.

*

* *

Συνεπώς, η Επιτροπή:

- συνιστά τους ακόλουθους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Κοινότητας, σύμφωνα με το άρθρο 99 της συνθήκης ΕΚ, και
- προτείνει την ακόλουθη απόφαση του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών, σύμφωνα με το άρθρο 128 της συνθήκης ΕΚ.

Μέρος 1
Σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τους γενικούς
προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών
(2005-2008)

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

σχετικά με τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών
και της Κοινότητας (βάσει του άρθρου 99 της συνθήκης ΕΚ)

Τμήμα Α – Μακροοικονομικές πολιτικές για την ανάπτυξη και την απασχόληση⁸

A.1 Μακροοικονομικές πολιτικές που δημιουργούν τις προϋποθέσεις για υψηλότερη οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση

Να εξασφαλιστεί οικονομική σταθερότητα που αυξάνει την απασχόληση και το αναπτυξιακό δυναμικό

Οι υγιείς μακροοικονομικές πολιτικές είναι βασικό στοιχείο για τη στήριξη μιας εξισορροπημένης οικονομικής ανάπτυξης και την πλήρη εκμετάλλευση του υφιστάμενου αναπτυξιακού δυναμικού. Είναι επίσης ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία των συνθηκών που θα προωθήσουν ικανοποιητικό επίπεδο αποταμιεύσεων και επενδύσεων, και θα προσανατολίσουν περισσότερο τις επενδύσεις προς την γνώση και την καινοτομία, έτσι ώστε η οικονομία να στραφεί προς την κατεύθυνση της διατηρήσιμης, υψηλότερης, μη πληθωριστικής, ανάπτυξης και της απασχόλησης. Για να σχεδιάσουν το μέλλον τους, οι εταιρείες και οι ιδιώτες πρέπει να έχουν την βεβαιότητα της σταθερότητας των τιμών και της σχετικής σταθερότητας των συναλλαγματικών ισοτιμιών και των μακροπρόθεσμων επιτοκίων.

Οι νομισματικές πολιτικές μπορούν να συμβάλλουν στην επίτευξη του στόχου αυτού, με τη διατήρηση σταθερών τιμών και, με αυτήν την προϋπόθεση, με τη στήριξη άλλων γενικών οικονομικών πολιτικών. Για ορισμένα από τα νέα κράτη μέλη, είναι πολύ σημαντικό να επιτύχουν μέσω των νομισματικών πολιτικών περαιτέρω μείωση των μακροπρόθεσμων επιτοκίων και καθεστώς συναλλαγματικών ισοτιμιών προσανατολισμένο προς μία διατηρήσιμη - πραγματική και ονομαστική - σύγκλιση. Η ενδεχόμενη συμμετοχή στον ευρωπαϊκό μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών II (ΜΣΙ) θα συμβάλει στην ενίσχυση των προσπαθειών αυτών. Μία επιπλέον πρόκληση στο πλαίσιο της μακροοικονομικής πολιτικής, για ορισμένα από αυτά τα κράτη μέλη, είναι να διατηρήσουν τα σχετικά υψηλά ελλείμματα τρεχουσών συναλλαγών εντός ορίων που εξασφαλίζουν υγιή εξωτερική χρηματοδότηση. Για το λόγο αυτό, πρέπει να διατηρηθεί η δημοσιονομική πειθαρχία ώστε να μειωθούν τα ελλείμματα τρεχουσών συναλλαγών, καθώς η χρηματοδότηση των ελλειμμάτων αυτών θα μπορούσε να καταστεί δυσχερέστερη μόλις ολοκληρωθεί η διαδικασία ιδιωτικοποιήσεων.

Με εξασφαλισμένη μία υγιή δημοσιονομική κατάσταση είναι δυνατή και η πλήρης και συμμετρική λειτουργία των αυτόματων δημοσιονομικών σταθεροποιητών, με στόχο τη σταθεροποίηση της παραγωγής σε ταχύτερη και διατηρήσιμη αναπτυξιακή τροχιά. Για τα κράτη μέλη που έχουν ήδη επιτύχει υγιή δημοσιονομική κατάσταση, η πρόκληση συνίσταται στη διατήρηση της κατάστασης αυτής χωρίς τη λήψη έκτακτων και προσωρινών μέτρων. Όσον αφορά τα υπόλοιπα κράτη μέλη, πρέπει να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να επιτύχουν τους μεσοπρόθεσμους δημοσιονομικούς τους στόχους, ειδικότερα σε περίοδο βελτίωσης των οικονομικών συνθηκών, αποφεύγοντας την εφαρμογή πολιτικών που επιτείνουν την επίδραση κυκλικών παραγόντων και δημιουργώντας προϋποθέσεις που επιτρέπουν την πλήρη λειτουργία των αυτόματων σταθεροποιητών προτού

⁸ Κατά την εφαρμογή των ανωτέρω προσανατολισμών πολιτικής, τα κράτη μέλη πρέπει να λάβουν υπόψη ότι οι ιδιαίτερες συνστάσεις για κάθε χώρα, που διατυπώνονται στο πλαίσιο της σύστασης της 26^{ης} Ιουνίου 2003 του Συμβουλίου σχετικά με τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Κοινότητας (για το διάστημα 2003-2005) όπως συμπληρώθηκε και επικαιροποιήθηκε στο πλαίσιο της σύστασης της 5ης Ιουλίου 2004 του Συμβουλίου για την επικαιροποίηση για το 2004 των εν λόγω προσανατολισμών, εξακολουθούν να ισχύουν ως βάση αναφοράς.

εμφανιστεί η επόμενη οικονομική ύφεση. Οι μεσοπρόθεσμοι δημοσιονομικοί στόχοι ποικίλλουν ανά μεμονωμένο κράτος μέλος, σε συνάρτηση με τον λόγο του τρέχοντος χρέους και με την αύξηση του δυνητικού ρυθμού ανάπτυξης, και τα κράτη μέλη πρέπει να έχουν ως στόχο την τήρηση ικανοποιητικού περιθωρίου επαρκώς χαμηλότερου από την τιμή αναφοράς του 3% του ΑΕΠ.

Κατευθυντήρια γραμμή. Για να εξασφαλιστεί οικονομική σταθερότητα τα κράτη μέλη πρέπει να διατηρήσουν τους μεσοπρόθεσμους δημοσιονομικούς τους στόχους καθ' όλη τη διάρκεια του οικονομικού κύκλου και, για όσο διάστημα δεν έχει επιτευχθεί ο στόχος αυτός, να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα βάσει του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Με την επιφύλαξη της υποχρέωσης αυτής, τα κράτη μέλη πρέπει να αποφεύγουν την εφαρμογή δημοσιονομικών πολιτικών που επιτείνουν την επίδραση κυκλικών παραγόντων. Τα κράτη μέλη με μη διατηρήσιμα ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών πρέπει να καταβάλλουν προσπάθειες για την απορρόφησή τους εφαρμόζοντας διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν την εξωτερική τους ανταγωνιστικότητα και δημοσιονομικές πολιτικές που συμβάλλουν στην απορρόφηση του ελλείμματος. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 1).

Να διασφαλιστεί μακροπρόθεσμη οικονομική βιωσιμότητα εν όψει της γήρανσης του πληθυσμού της Ευρώπης

Η γήρανση του πληθυσμού της Ευρώπης δημιουργεί σοβαρούς κινδύνους για την μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της οικονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Σύμφωνα με τις τελευταίες προβολές, μέχρι το 2050 ο πληθυσμός της ΕΕ σε ηλικία εργασίας (15-64 ετών) θα είναι κατά 18% χαμηλότερος από το 2000 και ο αριθμός των ατόμων ηλικίας άνω των 65 ετών θα έχει αυξηθεί κατά 60%. Το γεγονός αυτό συνεπάγεται αφενός υψηλότερους δείκτες εξάρτησης και, αφετέρου, αύξηση του βάρους του χρέους, υψηλότερα πραγματικά επιτόκια και χαμηλότερη δυνητική παραγωγή, εκτός κι αν αναληφθεί αμέσως δράση για να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της οικονομίας της ΕΕ.

Τα κράτη μέλη μπορούν να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές επιπτώσεις της γήρανσης του πληθυσμού επιδιώκοντας ταχύτερη μείωση του χρέους και λαμβάνοντας μέτρα για την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης και της προσφοράς εργατικού δυναμικού, έτσι ώστε να αντισταθμιστούν οι συνέπειες της μελλοντικής μείωσης του αριθμού των ατόμων σε ηλικία εργασίας. Πρέπει επίσης να εκσυγχρονιστούν τα συστήματα κοινωνικής προστασίας για να είναι οικονομικά βιώσιμα και παράλληλα να εκπληρώνουν τους στόχους τους όσον αφορά την προσβασιμότητα και την αποτελεσματικότητά τους, με δεδομένη την αύξηση των δεικτών εξάρτησης και των αναγκών που συνδέονται με την αύξηση του αριθμού των ηλικιωμένων. Ειδικότερα, η βελτιωμένη διάδραση μεταξύ των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και των αγορών εργασίας μπορεί να εξαλείψει τις στρεβλώσεις που επηρεάζουν την απόφαση των εργαζομένων για συνταξιοδότησή τους και ενθαρρύνουν την παράταση του επαγγελματικού βίου καθώς παράλληλα αυξάνεται και το προσδόκιμο ζωής.

Κατευθυντήρια γραμμή. Για να διασφαλιστεί η οικονομική βιωσιμότητα, τα κράτη μέλη πρέπει, εν όψει του αναμενόμενου κόστους από την γήρανση του πληθυσμού, να μειώσουν με ικανοποιητικό ρυθμό το δημόσιο χρέος, ενισχύοντας έτσι τα δημόσια οικονομικά τους, να μεταρρυθμίσουν τα εθνικά συστήματα συνταξιοδότησης και περίθαλψης ώστε να καταστούν οικονομικά βιώσιμα και από κοινωνικής άποψης επαρκή και προσβάσιμα, και να λάβουν μέτρα για αύξηση του ποσοστού απασχόλησης και της προσφοράς εργατικού δυναμικού. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 2). *Βλέπε επίσης ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή «Να προωθηθεί μία προσέγγιση της εργασίας βασιζόμενη στον κύκλο ζωής» (αριθ. 17).*

Να προωθηθεί η αποτελεσματική κατανομή των πόρων και η συνοχή μεταξύ μακροοικονομικών και διαρθρωτικών πολιτικών

Καλά σχεδιασμένα συστήματα φορολόγησης και δαπανών, τα οποία ευνοούν την αποτελεσματική κατανομή πόρων, είναι αναγκαία προκειμένου ο δημόσιος τομέας να συμβάλει πλήρως στην άνοδο της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης, χωρίς να διακυβεύονται οι στόχοι της οικονομικής σταθερότητας και βιωσιμότητας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τον επαναπροσανατολισμό των δαπανών προς κατηγορίες που προωθούν την άνοδο της οικονομικής δραστηριότητας, όπως η έρευνα και η ανάπτυξη (E&A), οι υλικές υποδομές, το ανθρώπινο κεφάλαιο και η γνώση. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να συμβάλουν στη συγκράτηση άλλων κατηγοριών δαπανών εφαρμόζοντας κανόνες σχετικούς με τις δαπάνες, καταρτίζοντας τον προϋπολογισμό με βάση τις επιδόσεις και καθιερώνοντας μηχανισμούς που εγγυώνται ότι σχεδιάζονται ορθά τα στοχοθετημένα μέτρα μεταρρυθμίσεων και ότι εκπονούνται συνολικές δέσμες μεταρρυθμίσεων. Μία βασική προτεραιότητα για την οικονομία της ΕΕ είναι να εξασφαλιστεί ότι τα φορολογικά συστήματα και η διάδρασή τους με τα συστήματα παροχών ενισχύουν το αναπτυξιακό δυναμικό μέσω της αύξησης της απασχόλησης και των επενδύσεων.

Κατευθυντήρια γραμμή. Για να προωθηθεί η αποτελεσματική κατανομή των πόρων, τα κράτη μέλη πρέπει, τηρώντας τις κατευθυντήριες γραμμές για την οικονομική σταθερότητα και τη βιωσιμότητα, να διαθέσουν ένα μεγάλο μέρος των δημόσιων δαπανών τους σε αναπτυξιακά μέτρα, να προσαρμόσουν τα φορολογικά τους συστήματα με τρόπο που να ενισχύουν το αναπτυξιακό δυναμικό, να καθιερώνουν μηχανισμούς αξιολόγησης της σχέσης μεταξύ δημόσιων δαπανών και επίτευξης των τεθέντων στόχων της πολιτικής και να εξασφαλίσουν την γενικότερη συνοχή των μεταρρυθμιστικών μέτρων. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 3).

Ρόλος των υγιών μακροοικονομικών πολιτικών είναι να διαμορφώνουν τις συνθήκες που δημιουργούν απασχόληση και άνοδο της οικονομικής δραστηριότητας, αλλά σε τελική ανάλυση, είναι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις μέσω των οποίων προωθούνται εύρυθμα λειτουργούσες αγορές και καλοσχεδιασμένες κρατικές παρεμβάσεις που εξασφαλίζουν τη διατηρήσιμη αύξηση της παραγωγής και της ευημερίας. Σε περίπτωση που οι διαρθρωτικές πολιτικές αδυνατούν να οδηγήσουν σε υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης, υπονομεύεται η μακροοικονομική σταθερότητα, για παράδειγμα, μέσω των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, των μόνιμων πληθωριστικών πιέσεων και της έλλειψης ικανότητας προσαρμογής προς αντιμετώπιση προσωρινών ή μόνιμων οικονομικών κρίσεων. Η γενική οικονομική στρατηγική των κρατών μελών πρέπει κατά κύριο λόγο να εξασφαλίζει ότι αυτά διαθέτουν ένα συνεκτικό σύνολο διαρθρωτικών πολιτικών που στηρίζουν το μακροοικονομικό πλαίσιο και αντίστροφα. Ειδικότερα, οι μεταρρυθμίσεις της αγοράς πρέπει να βελτιώνουν τη συνολική προσαρμοστικότητα και προσαρμογή των οικονομιών ώστε αυτές να μπορούν να αντιμετωπίζουν τις μεταβολές της οικονομικής συγκυρίας αλλά και περισσότερο μακροπρόθεσμες εξελίξεις, όπως η παγκοσμιοποίηση και η τεχνολογική πρόοδος.

Κατευθυντήρια γραμμή. Για να ενισχυθεί η συνοχή μεταξύ μακροοικονομικών και διαρθρωτικών πολιτικών, τα κράτη μέλη πρέπει να υλοποιήσουν μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν το μακροοικονομικό πλαίσιο, μέσω της αύξησης της ευελιξίας, της κινητικότητας και της ικανότητας προσαρμογής στην παγκοσμιοποίηση, στην τεχνολογική πρόοδο και στις κυκλικές μεταβολές. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 4). *Βλέπε επίσης ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή «Να προωθηθεί η ευελιξία σε συνδυασμό με την ασφάλεια της απασχόλησης και να μειωθεί ο κατακερματισμός της αγοράς εργασίας» (αριθ. 20).*

Να εξασφαλιστεί ότι οι μισθολογικές εξελίξεις συμβάλλουν στην μακροοικονομική σταθερότητα και συμπληρώνουν τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις

Οι μισθολογικές εξελίξεις μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία σταθερών μακροοικονομικών συνθηκών και ενός φάσματος πολιτικών ευνοϊκών προς την απασχόληση, υπό την προϋπόθεση ότι οι πραγματικές μισθολογικές αυξήσεις παρουσιάζουν αντιστοιχία με το ποσοστό της δυνητικής αύξησης της παραγωγικότητας μεσοπρόθεσμα, και είναι συνεπείς με ποσοστό απόδοσης που επιτρέπει την υλοποίηση επενδύσεων για την προώθηση της παραγωγικότητας, της ικανότητας και της απασχόλησης. Η κατάσταση αυτή προϋποθέτει ότι προσωρινοί παράγοντες, όπως η άνοδος της παραγωγικότητας που οφείλεται σε κυκλική ανάκαμψη ή σε έκτακτες αυξήσεις του γενικού πληθωρισμού, δεν θα προκαλέσουν μη διατηρήσιμες αυξητικές τάσεις των μισθών και ότι οι μισθολογικές εξελίξεις θα αντανακλούν τις συνθήκες της τοπικής αγοράς εργασίας.

Με δεδομένη τη συνεχή ανοδική τάση των τιμών του πετρελαίου και των πρώτων υλών, απαιτείται επαγρύπνηση όσον αφορά τις επιπτώσεις που θα έχουν στην ανταγωνιστικότητα των τιμών οι μισθολογικές συμβάσεις και οι αυξήσεις του κόστους εργασίας. Μπορούν να καταβληθούν προσπάθειες σε επίπεδο ΕΕ ώστε να προωθηθεί ο συνεχής διάλογος και η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ νομισματικών και δημοσιονομικών αρχών και των κοινωνικών εταίρων στο πλαίσιο του μακροοικονομικού διαλόγου.

Κατευθυντήρια γραμμή. Για να εξασφαλιστεί ότι οι μισθολογικές εξελίξεις συμβάλλουν στην μακροοικονομική σταθερότητα και την οικονομική ανάπτυξη, και για να αυξηθεί η προσαρμοστικότητα, τα κράτη μέλη πρέπει να λάβουν μέτρα ώστε η ονομαστική αύξηση των μισθών και του κόστους εργασίας να παραμείνει συμβατή με τη σταθερότητα των τιμών και την εξέλιξη της παραγωγικότητας μεσοπρόθεσμα, λαμβάνοντας υπόψη τις υφιστάμενες διαφορές ως προς τις δεξιότητες και τις συνθήκες των τοπικών αγορών εργασίας. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 5). Βλέπε επίσης ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή «Να εξασφαλιστεί ευνοϊκή προς την απασχόληση εξέλιξη των μισθών και άλλων στοιχείων κόστους που συνδέονται με την εργασία» (αριθ. 21).

A.2 Να εξασφαλιστεί ο δυναμισμός και η εύρυθμη λειτουργία της ζώνης του ευρώ

Η ανάγκη αύξησης των αναπτυξιακών ρυθμών και της απασχόλησης είναι ιδιαίτερα αισθητή στη ζώνη του ευρώ λόγω των πρόσφατων μέτριων οικονομικών επιδόσεων και του χαμηλού δυνητικού ρυθμού ανάπτυξης που παρουσιάζει αυτή (γύρω στο 2% σύμφωνα με εκτιμήσεις της Επιτροπής). Η εγχώρια ζήτηση υπήρξε ιδιαίτερα υποτονική στη ζώνη του ευρώ, καθώς τόσο η ιδιωτική κατανάλωση όσο και οι επενδύσεις κυμάνθηκαν σε επίπεδα σημαντικά χαμηλότερα από αυτά της ΕΕ-25 συνολικά για το 2004. Η υποτονική ιδιωτική κατανάλωση αποδίδεται στις μόνιμες ανησυχίες ως προς τις προοπτικές απασχόλησης (καθώς η ανεργία παραμένει στο 9%), τη βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων και, γενικότερα, των δημόσιων οικονομικών, καθώς και ως προς τις μεσοπρόθεσμες εισοδηματικές προοπτικές.

Η πρόκληση για τη ζώνη του ευρώ συνίσταται στο να εκμεταλλευτεί το υπάρχον αναπτυξιακό δυναμικό, και να αυξήσει το αναπτυξιακό της δυναμικό της με το χρόνο. Κάτι τέτοιο μπορεί να επιτευχθεί μέσω μακροοικονομικών πολιτικών προσανατολισμένων στην οικονομική άνοδο και στην σταθερότητα και μέσω γενικών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Και τα δύο αυτά μέσα είναι βασικά για τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ, δεδομένου ότι ενισχύουν σημαντικά την ικανότητα των εν λόγω κρατών να προσαρμόζονται ικανοποιητικά στις κρίσεις με ασύμμετρο αντίκτυπο, και, κατά συνέπεια, την οικονομική ανθεκτικότητα της ζώνης του ευρώ στο σύνολό της. Επιπλέον, οι οικονομικές επιδόσεις και οι οικονομικές πολιτικές των μεμονωμένων κρατών μελών της ζώνης

του ευρώ επηρεάζουν ορισμένα «κοινά αγαθά», όπως, η συναλλαγματική ισοτιμία του ευρώ, τα επιτόκια και η σταθερότητα των τιμών. Υπό τις συνθήκες αυτές, είναι αναγκαίος ο μεγαλύτερος συντονισμός μεταξύ των μακροοικονομικών και διαρθρωτικών πολιτικών στη ζώνη του ευρώ.

Στο πλαίσιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ONE), δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στη διασφάλιση της δημοσιονομικής πειθαρχίας, έτσι ώστε να προστατεύονται αυτά τα «κοινά αγαθά». Λόγω της έλλειψης εθνικών πολιτικών όσον αφορά τα επιτόκια και τις συναλλαγματικές ισοτιμίες καθίσταται επίσης όλο και επιτακτικότερη η επίτευξη και η διατήρηση υγιούς δημοσιονομικής κατάστασης προκειμένου τα κράτη μέλη να έχουν επαρκή δημοσιονομικά περιθώρια απορρόφησης των επιπτώσεων από κυκλικές διακυμάνσεις ή από οικονομικές κρίσεις με ασύμμετρο αντίκτυπο.

Οι διαρθρωτικές πολιτικές που ευνοούν την ομαλή προσαρμογή των τιμών και των μισθών είναι ζωτικής σημασίας για να μπορούν τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να προσαρμόζονται ταχέως στις κρίσεις (όπως η σημερινή κρίση των τιμών του πετρελαίου) και να συμβάλλουν στη μείωση των αδικαιολόγητων διαφορών στα ποσοστά πληθωρισμού μεταξύ κρατών μελών. Στο πλαίσιο αυτό, έχουν ιδιαίτερη σημασία οι πολιτικές που αυξάνουν τη δυνατότητα αντίδρασης των αγορών εργασίας, ενθαρρύνοντας την εκτεταμένη συμμετοχή στην εργασία, την κινητικότητα γεωγραφικής και επαγγελματικής φύσης και τον καθορισμό των μισθών, καθώς και τις μεταρρυθμίσεις που βελτιώνουν την ευελιξία των αγορών προϊόντων.

Για να συμβάλει στη διεθνή οικονομική σταθερότητα και να εκπροσωπεί καλύτερα τα οικονομικά της συμφέροντα, η ζώνη του ευρώ πρέπει απαραίτητως να διαδραματίσει τον πλήρη ρόλο της στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας για τις νομισματικές και οικονομικές πολιτικές. Παρά το ότι η σύσταση μιας σταθερής Προεδρίας της Ευρωομάδας θα διευκολύνει τον συντονισμό των θέσεων των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ, η εξωτερική αντιπροσώπευση της ζώνης του ευρώ παραμένει κατατημένη και ατελής, γεγονός που εμποδίζει τη ζώνη του ευρώ ως σύνολο να αναλάβει ηγετικό στρατηγικό ρόλο στην ανάπτυξη του παγκόσμιου οικονομικού συστήματος.

Κατευθυντήρια γραμμή. Για μία δυναμική και εύρυθμη λειτουργούσα ONE, τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στη δημοσιονομική πειθαρχία, και, στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη που δεν έχουν ακόμη επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό τους στόχο πρέπει να επιδιώξουν τη βελτίωση του κυκλικά προσαρμοσμένου δημοσιονομικού τους ελλείμματος, μη λαμβανομένων υπόψη των έκτακτων και προσωρινών μέτρων, κατά τουλάχιστον 0,5% του ΑΕΠ ετησίως κατά μέσο όρο, ή και περισσότερο σε περιόδους ευνοϊκής συγκυρίας. Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να επιδιώξουν διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που θα βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα της ζώνης του ευρώ και την προσαρμογή της οικονομίας σε ασύμμετρες κρίσεις, και, τέλος, να μεριμνήσουν ώστε η επιρροή της ζώνης του ευρώ στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα να είναι ανάλογη της οικονομικής της βαρύτητας. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 6).

Τμήμα Β – Μικροοικονομικές μεταρρυθμίσεις για την αύξηση του αναπτυξιακού δυναμικού της Ευρώπης

Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις είναι απαραίτητες για την ενίσχυση του αναπτυξιακού δυναμικού της ΕΕ, δεδομένου ότι βελτιώνουν την αποδοτικότητα και την προσαρμοστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας. Για να παραχθούν οι περισσότερες δυνατές συνεργίες, η εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων αυτών πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πληρέστερη και συντονισμένη.

Προϋπόθεση για την ενίσχυση του αναπτυξιακού δυναμικού της Ευρώπης αποτελεί η επίτευξη προόδου όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και την αύξηση της παραγωγικότητας. Από τα μέσα της δεκαετίας του '90, η αύξηση της παραγωγικότητας στην ΕΕ έχει επιβραδυνθεί σημαντικά. Η αναστροφή αυτής της τάσης συνιστά τη βασικότερη πρόκληση για την Ένωση στον τομέα της ανταγωνιστικότητας, ιδίως ενόψει της γήρανσης του πληθυσμού της. Μόνο η γήρανση του πληθυσμού εκτιμάται ότι θα μειώσει περίπου κατά το ήμισυ τον σημερινό δυνητικό ρυθμό ανάπτυξης. Είναι επομένως αναγκαίο να επιταχυνθεί η αύξηση της παραγωγικότητας για τη διατήρηση και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου στο μέλλον.

Η αύξηση της παραγωγικότητας είναι αποτέλεσμα επενδύσεων και καινοτομιών. Συνεπώς, βασικά στοιχεία του προγράμματος δράσης της Λισαβόνας που συμφωνήθηκε στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το 2005 είναι να καταστεί η Ευρώπη ελκυστικότερος τόπος επενδύσεων και να προωθηθούν οι επενδύσεις στους τομείς της γνώσης και της καινοτομίας. Γι' αυτούς τους λόγους τα εθνικά και περιφερειακά προγράμματα που υποστηρίζονται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής θα προβλέπουν περισσότερες επενδύσεις στους τομείς αυτούς σύμφωνα με τους στόχους της Λισαβόνας.

B.1 Να καταστεί η Ευρώπη ελκυστικότερος τόπος επενδύσεων και εργασίας

Η ελκυστικότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως τόπου επενδύσεων εξαρτάται μεταξύ άλλων από το μέγεθος και το άνοιγμα των αγορών της, το κανονιστικό πλαίσió της και την ποιότητα των υποδομών της. Η αύξηση των επενδύσεων θα καταστήσει την Ευρώπη παραγωγικότερη, δεδομένου ότι τα επίπεδα παραγωγικότητας της εργασίας εξαρτώνται από επενδύσεις σε υλικό και ανθρώπινο κεφάλαιο καθώς και σε γνώση και υποδομές.

Να αναπτυχθεί σε έκταση και σε βάθος η εσωτερική αγορά

Η ικανότητα των ευρωπαϊών παραγωγών να ανταγωνίζονται και να επιβιώνουν στην εσωτερική αγορά προσδιορίζει την ανταγωνιστικότητά τους στις παγκόσμιες αγορές. Μια πλήρως ολοκληρωμένη εσωτερική αγορά θα καθιστούσε επίσης την ΕΕ ελκυστικότερη για τους ξένους επενδυτές. Ενώ το επίπεδο ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς αγαθών είναι ικανοποιητικό, οι αγορές υπηρεσιών παραμένουν, σε νομική ή πραγματική βάση, μάλλον κατακερματισμένες. Αυτό ισχύει ιδίως για τις αγορές ενέργειας και μεταφορών και για τα κλειστά επαγγέλματα. Για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, η εσωτερική αγορά υπηρεσιών πρέπει να είναι πλήρως λειτουργική διαφυλάσσοντας παράλληλα το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο. Η κατάργηση των φορολογικών εμποδίων στις διασυνοριακές δραστηριότητες και των εναπομείναντων εμποδίων στην κινητικότητα των εργαζομένων θα σημάνει σημαντικά κέρδη αποδοτικότητας. Τέλος, η πλήρης ολοκλήρωση των χρηματοπιστωτικών αγορών θα

έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της παραγωγής και της απασχόλησης επιτρέποντας μια αποτελεσματικότερη κατανομή κεφαλαίων και βελτιώνοντας τους οικονομικούς όρους για τις επιχειρήσεις.

Παρά τα αναμφισβήτητα δυνητικά οφέλη μιας ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς, το ποσοστό ενσωμάτωσης των οδηγιών για την εσωτερική αγορά παραμένει απογοητευτικά χαμηλό. Επιπλέον, οι οδηγίες συχνά δεν ενσωματώνονται ή δεν εφαρμόζονται ορθά, όπως καταδεικνύεται από τον υψηλό αριθμό διαδικασιών για παράβαση που κίνησε η Επιτροπή. Τα κράτη μέλη πρέπει να συνεργάζονται στενότερα μεταξύ τους και με την Επιτροπή ώστε να διασφαλιστεί ότι οι πολίτες τους και οι επιχειρήσεις θα επωφελούνται πλήρως από τη νομοθεσία της εσωτερικής αγοράς. Για παράδειγμα, υπάρχουν σημαντικά περιθώρια περαιτέρω βελτίωσης των πρακτικών στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Οι βελτιώσεις αυτές αντανakλώνται σε αύξηση του ποσοστού των δημοσίων συμβάσεων που δημοσιοποιούνται. Επιπλέον, πιο ανοιχτές διαδικασίες προμηθειών θα οδηγήσουν σε σημαντικές εξοικονομήσεις στον προϋπολογισμό για τα κράτη μέλη.

Κατευθυντήρια γραμμή. Για να αναπτυχθεί σε έκταση και σε βάθος η εσωτερική αγορά, τα κράτη μέλη πρέπει να επιταχύνουν την ενσωμάτωση των οδηγιών για την εσωτερική αγορά, να δώσουν προτεραιότητα στην αυστηρότερη και αποτελεσματικότερη εφαρμογή της νομοθεσίας για την εσωτερική αγορά, να επισπεύσουν την διαδικασία ολοκλήρωσης των χρηματοπιστωτικών αγορών, να καταργήσουν τα φορολογικά εμπόδια στις διασυνοριακές δραστηριότητες και να εφαρμόσουν αποτελεσματικά τους κανόνες περί δημοσίων συμβάσεων στην ΕΕ. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 7).

Να εξασφαλιστούν ανοικτές και ανταγωνιστικές αγορές εντός και εκτός Ευρώπης

Ανοικτές και ανταγωνιστικές αγορές συμβάλλουν στην αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων, οδηγούν σε καλύτερη οργάνωση της εργασίας στις επιχειρήσεις και μπορούν να παρέχουν κίνητρα για καινοτομίες. Η πολιτική ανταγωνισμού συνέβαλε ευρέως στη δημιουργία ίσων όρων ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις στην ΕΕ και μπορεί επίσης να συμβάλει στη δημιουργία των προϋποθέσεων που θα επιτρέψουν στις επιχειρήσεις να ανταγωνίζονται αποτελεσματικά σε ένα ευρύτερο κανονιστικό πλαίσιο όσον αφορά τις αγορές. Ένα ακόμα μεγαλύτερο άνοιγμα των ευρωπαϊκών αγορών για τον ανταγωνισμό μπορεί να επιτευχθεί με μια γενική μείωση των κρατικών ενισχύσεων, λαμβάνοντας υπόψη τις πραγματικές αδυναμίες της αγοράς. Το εγχείρημα αυτό πρέπει να συνοδεύεται από μία αναπροσαρμογή των εναπομεινουσών κρατικών ενισχύσεων υπέρ της στήριξης ορισμένων οριζόντιων στόχων, όπως η έρευνα και η καινοτομία καθώς και η βελτιστοποίηση του ανθρωπίνου κεφαλαίου.

Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που διευκολύνουν την είσοδο στην αγορά αποτελούν ένα ιδιαίτερα αποτελεσματικό μέσο για την ενίσχυση του ανταγωνισμού. Μπορούν να είναι ιδιαίτερα σημαντικές σε αγορές που προστατεύονταν προηγουμένως από τον ανταγωνισμό λόγω αντιανταγωνιστικής συμπεριφοράς, υπέρμετρων κανονιστικών ρυθμίσεων (άδειες κατοχής και χρήσης, ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο, νομικά εμπόδια, ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων, ελεγχόμενες τιμές, περιορισμένες περίοδοι εκπτώσεων, κλπ.), ή λόγω προστατευτικών μέτρων. Το Συμβούλιο κάλεσε ήδη τα κράτη μέλη να ελέγξουν τη συμβατότητα των εθνικών νομοθεσιών με τους κανόνες της ΕΕ προκειμένου να εξαλειφθούν οι εμπορικοί φραγμοί και να ενισχυθεί ο διεθνής ανταγωνισμός.

Επιπλέον, η εφαρμογή μέτρων που έχουν ήδη συμφωνηθεί όσον αφορά το άνοιγμα των βιομηχανιών δικτύου στον ανταγωνισμό πρέπει να συμβάλει στη γενική μείωση των τιμών και στη διεύρυνση της προσφοράς διασφαλίζοντας παράλληλα την παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος σε όλους τους πολίτες. Οι αρχές ανταγωνισμού και οι ρυθμιστικές αρχές πρέπει να διασφαλίζουν ένα ικανοποιητικό επίπεδο ανταγωνισμού στις απελευθερωμένες αγορές, δεδομένου ότι το μερίδιο αγοράς του παραδοσιακού φορέα παραμένει συχνά πολύ υψηλό.

Είναι ουσιαστικό να υιοθετηθεί μια κοινή προσέγγιση έναντι των τρίτων χωρών για τη βελτίωση των συνθηκών πρόσβασης στην αγορά για τις επιχειρήσεις της ΕΕ. Η επιτυχής ολοκλήρωση μιας φιλόδοξης συμφωνίας στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων του γύρου της Ντόχα θα έπρεπε να ανοίξει περαιτέρω τις παγκόσμιες αγορές στο εμπόριο και στις επενδύσεις, γεγονός που θα συνέβαλε στην αύξηση της δυναμικής ανάπτυξης.

Κατευθυντήρια γραμμή. Για να εξασφαλιστούν ανοικτές και ανταγωνιστικές αγορές, τα κράτη μέλη πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στην κατάργηση των κανονιστικών και άλλων εμποδίων που παρακωλύουν τον ανταγωνισμό σε σημαντικούς τομείς, στην αποτελεσματικότερη εφαρμογή της πολιτικής ανταγωνισμού, στην επιλεκτική ανάλυση της αγοράς από τις αρχές ανταγωνισμού και τις ρυθμιστικές αρχές προκειμένου να εντοπιστούν και να εξαλειφθούν τα εμπόδια στον ανταγωνισμό και στην πρόσβαση στην αγορά, σε μείωση των κρατικών ενισχύσεων που στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό και στην αναπροσαρμογή των ενισχύσεων που προορίζονται να στηρίξουν ορισμένους οριζόντιους στόχους, όπως η έρευνα και η καινοτομία και η βελτιστοποίηση του ανθρωπίνου κεφαλαίου. Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να εφαρμόσουν πλήρως τα ήδη συμφωνηθέντα μέτρα όσον αφορά το άνοιγμα των βιομηχανιών δικτύου στον ανταγωνισμό για να εξασφαλίσουν αποτελεσματικό ανταγωνισμό σε ολοκληρωμένες αγορές ευρωπαϊκού επιπέδου, γεγονός που θα επιτρέψει παράλληλα την παροχή, σε ικανοποιητικές συνθήκες, υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος υψηλής ποιότητας. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 8).

Να βελτιωθεί το ευρωπαϊκό και το εθνικό ρυθμιστικό πλαίσιο

Η ρύθμιση της αγοράς είναι ουσιαστική για τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος χαμηλού κόστους στο οποίο μπορούν να λαμβάνουν χώρα εμπορικές συναλλαγές. Συμβάλλει επίσης στη διόρθωση των αδυναμιών της αγοράς ή στην προστασία των φορέων που δραστηριοποιούνται στην αγορά. Εντούτοις, η σωρευτική επίπτωση των ρυθμίσεων μπορεί να δημιουργήσει σημαντικό οικονομικό κόστος. Για τον λόγο αυτό οι ρυθμίσεις πρέπει να είναι καλά σχεδιασμένες και ανάλογες.

Κατά την εκπόνηση ή την αναθεώρηση της νομοθεσίας, τα κράτη μέλη πρέπει να αξιολογούν συστηματικά το κόστος και τα οφέλη των νομοθετικών πρωτοβουλιών τους. Αυτό συνεπάγεται διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη παρέχοντάς τους επαρκή χρόνο για την υποβολή των παρατηρήσεών τους. Τα κράτη μέλη καλούνται να εκπονήσουν εθνικά προγράμματα για τη βελτίωση του ρυθμιστικού πλαισίου και να καταρτίσουν εκθέσεις για την εφαρμογή τους στα εθνικά τους προγράμματα για τη στρατηγική της Λισαβόνας.

Στην προσέγγιση της Επιτροπής για τη βελτίωση του ρυθμιστικού πλαισίου, εξετάζονται προσεκτικά οι οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις νέων ή αναθεωρημένων ρυθμίσεων για τον προσδιορισμό ενδεχόμενων συσχετίσεων και συνεργιών μεταξύ διαφόρων πολιτικών στόχων. Η δυνατότητα απλούστευσης του υφιστάμενου

ρυθμιστικού πλαισίου αποτελεί επίσης αντικείμενο εξέτασης, και αξιολογούνται οι επιπτώσεις του στον ανταγωνισμό. Τέλος, αναπτύσσεται μία κοινή προσέγγιση για τον υπολογισμό των διοικητικών δαπανών που συνδέονται με τη νέα και την υφιστάμενη νομοθεσία.

Σημαντικές βελτιώσεις στο ρυθμιστικό πλαίσιο μπορούν επομένως να επιτευχθούν με τη μείωση του ρυθμιστικού κόστους, συμπεριλαμβανομένων των διοικητικών δαπανών. Αυτή η απλούστευση είναι ιδιαίτερα σημαντική για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), οι οποίες με τους περιορισμένους πόρους που συνήθως διαθέτουν είναι δύσκολο να ανταπεξέλθουν στις διοικητικές δαπάνες που συνδέονται με την κοινοτική και την εθνική νομοθεσία.

Κατευθυντήρια γραμμή. Για να δημιουργηθεί ελκυστικότερο επιχειρηματικό περιβάλλον, τα κράτη μέλη πρέπει να βελτιώσουν την ποιότητα των ρυθμίσεών τους με μία συστηματική και αυστηρή εκτίμηση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεών τους, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη το διοικητικό κόστος της ρύθμισης. Επιπλέον, τα κράτη μέλη πρέπει να πραγματοποιούν εκτεταμένες διαβουλεύσεις όσον αφορά το κόστος και τα οφέλη των ρυθμιστικών πρωτοβουλιών τους ιδίως όταν αυτές συνεπάγονται συγκρούσεις μεταξύ διαφόρων πολιτικών στόχων. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 9).

Η Ευρώπη πρέπει να προωθήσει αποτελεσματικότερα το επιχειρηματικό της πνεύμα και χρειάζεται μεγαλύτερο αριθμό νέων επιχειρήσεων που προτίθενται να πραγματοποιήσουν δημιουργικά ή καινοτόμα εγχειρήματα. Πρέπει να ενθαρρυνθεί η διάδοση της επιχειρηματικότητας με όλες τις μορφές εκπαίδευσης και κατάρτισης για την απόκτηση των σχετικών κατάλληλων προσόντων. Προς τον σκοπό αυτό είναι σκόπιμο να ενθαρρυνθούν οι εταιρικές σχέσεις με επιχειρήσεις. Η βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση, η διαμόρφωση φορολογικών συστημάτων για την επιβράβευση της επιτυχίας καθώς και η παροχή υπηρεσιών στήριξης των επιχειρήσεων, και ιδίως των νέων επιχειρηματιών, μπορούν επίσης να ευνοήσουν τη σύσταση επιχειρήσεων και την ανάπτυξή τους. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στη διευκόλυνση της μεταβίβασης κυριότητας, στην αναθεώρηση των νόμων περί πτωχεύσεως και στη βελτίωση των διαδικασιών εξυγίανσης και αναδιάρθρωσης.

Κατευθυντήρια γραμμή. Για να προωθηθεί μια περισσότερο επιχειρηματική νοοτροπία και να δημιουργηθεί περιβάλλον που στηρίζει τις ΜΜΕ, τα κράτη μέλη πρέπει να βελτιώσουν την πρόσβαση στη χρηματοδότηση, να προσαρμόσουν τα φορολογικά συστήματα, να ενισχύσουν το καινοτόμο δυναμικό των ΜΜΕ και να παρέχουν σχετικές υπηρεσίες πληροφοριών και στήριξης ώστε να ενθαρρύνουν τη σύσταση νέων επιχειρήσεων και της οικονομικής ανάπτυξής τους σύμφωνα με τον χάρτη για τις ΜΜΕ. Επιπλέον, τα κράτη μέλη πρέπει να ενισχύσουν την κατάρτιση και την εκπαίδευση που διέπεται από επιχειρηματικό πνεύμα (διασταυρούμενη αναφορά στη σχετική κατευθυντήρια γραμμή για την απασχόληση). Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να διευκολύνουν τη μεταβίβαση κυριότητας, να αναθεωρήσουν τους νόμους περί πτωχεύσεως και να βελτιώσουν τις διαδικασίες εξυγίανσης και αναδιάρθρωσης. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 10).

Να επεκταθούν και να βελτιωθούν οι ευρωπαϊκές υποδομές

Η ύπαρξη σύγχρονων υποδομών συμβάλλει σημαντικά στην ελκυστικότητα κάθε τόπου. Διευκολύνει την κινητικότητα των προσώπων, των αγαθών και των υπηρεσιών σε ολόκληρη την Ένωση. Η ύπαρξη σύγχρονων υποδομών στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των ηλεκτρονικών επικοινωνιών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αποκόμιση

οφελών από μία στρατηγική της Λισαβόνας με νέα δυναμική. Με τη μείωση του κόστους μεταφοράς και το άνοιγμα των αγορών, τα διασυνδεδεμένα και διαλειτουργικά διευρωπαϊκά δίκτυα συμβάλλουν στην ενίσχυση του διεθνούς εμπορίου και στη διατήρηση της δυναμικής της εσωτερικής αγοράς. Επιπλέον, η εν εξελίξει ελευθέρωση των ευρωπαϊκών βιομηχανιών δικτύου ενισχύει τον ανταγωνισμό και αυξάνει την αποτελεσματικότητα στους εν λόγω τομείς.

Όσον αφορά μελλοντικές επενδύσεις στις ευρωπαϊκές υποδομές, η υλοποίηση 30 έργων προτεραιότητας στον τομέα των μεταφορών, που προσδιόρισαν το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στο πλαίσιο των κατευθυντήριων γραμμών για το διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών (TEN) καθώς και η εφαρμογή διασυνοριακών έργων ταχείας εκκίνησης στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των ευρυζωνικών επικοινωνιών, που προσδιορίστηκαν στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας για την ανάπτυξη πρέπει να θεωρηθούν προτεραιότητες. Είναι επίσης αναγκαίο να αντιμετωπιστούν οι ανεπάρκειες των εθνικών υποδομών. Η καθιέρωση ενός συστήματος διαμόρφωσης τιμών για τις υποδομές μπορεί να συμβάλει στην αποτελεσματική χρήση των υποδομών και την ανάπτυξη μιας ισορροπίας μεταξύ των τρόπων μεταφοράς.

Κατευθυντήρια γραμμή. Για να επεκταθούν και να βελτιωθούν οι ευρωπαϊκές υποδομές και να ολοκληρωθούν τα συμφωνηθέντα διασυνοριακά έργα προτεραιότητας, βασικός στόχος είναι η μεγαλύτερη ενσωμάτωση των εθνικών αγορών στη διευρυμένη ΕΕ. Απαραίτητη προϋπόθεση για το επιτυχές άνοιγμα των βιομηχανιών δικτύου στον ανταγωνισμό είναι να αναπτύξουν τα κράτη μέλη κατάλληλες υποδομές στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας ή των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ), ιδίως στις διασυνοριακές περιοχές. Επιπλέον, πρέπει να καθιερώσουν κατάλληλα συστήματα διαμόρφωσης τιμών για τις υποδομές, ως μέσο εσωτερίκευσης του περιβαλλοντικού κόστους προκειμένου να διασφαλισθεί η αποτελεσματική χρήση των υποδομών και η ανάπτυξη βιώσιμης ισορροπίας μεταξύ των τρόπων μεταφοράς. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 11).

B.2 Γνώση και καινοτομία για την ανάπτυξη

Οι γνώσεις που συσσωρεύθηκαν μέσω των επενδύσεων στην Ε&Α, την καινοτομία και την εκπαίδευση αποτελούν έναν ουσιαστικό παράγοντα μακροπρόθεσμης ανάπτυξης. Οι πολιτικές που αποσκοπούν στην αύξηση των επενδύσεων στη γνώση και στην ενίσχυση της ικανότητας καινοτομίας της οικονομίας της ΕΕ βρίσκονται στο επίκεντρο της στρατηγικής της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Να αυξηθούν και να βελτιωθούν οι επενδύσεις στον τομέα της Ε&Α

Η Ε&Α επηρεάζει την οικονομική ανάπτυξη με διάφορους τρόπους: πρώτον, μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία νέων αγορών ή διαδικασιών παραγωγής· δεύτερον, μπορεί να οδηγήσει σε σταδιακή βελτίωση υφιστάμενων ήδη προϊόντων και διαδικασιών παραγωγής· και τρίτον, αυξάνει την ικανότητα μιας χώρας να απορροφά νέες τεχνολογίες.

Η ΕΕ διαθέτει επί του παρόντος περίπου 2% του ΑΕΠ στην Ε&Α (μολονότι το ποσοστό αυτό ποικίλλει από κάτω του 0,5% έως άνω του 4% του ΑΕΠ από ένα κράτος μέλος σε άλλο), δηλαδή ποσοστό ελάχιστα υψηλότερο από εκείνο της περιόδου που δρομολογήθηκε η στρατηγική της Λισαβόνας. Επιπλέον, μόνο περίπου 55% των δαπανών για την έρευνα στην ΕΕ χρηματοδοτείται από τη βιομηχανία. Είναι αναγκαίο να σημειωθεί πρόοδος με

ταχύτερους ρυθμούς για την υλοποίηση του στόχου που καθορίστηκε για ολόκληρη την ΕΕ να ανέλθουν οι επενδύσεις στον τομέα της έρευνας στο 3% του ΑΕΠ· δύο τρίτα των συνολικών επενδύσεων πρέπει να προέρχονται από τον ιδιωτικό τομέα. Τα κράτη μέλη καλούνται να ανακοινώσουν τους στόχους τους για τις δαπάνες στην Ε&Α για το 2008 και το 2010 καθώς και τα μέτρα που προτίθενται να λάβουν για να επιτύχουν τους στόχους αυτούς στα εθνικά τους προγράμματα της στρατηγικής της Λισαβόνας. Η κύρια πρόκληση συνίσταται στο να καθοριστούν οι όροι-πλαίσιο, οι μηχανισμοί και τα κίνητρα για τις επιχειρήσεις προκειμένου να επενδύσουν στην έρευνα. Οι δημόσιες δαπάνες για την έρευνα πρέπει να χρησιμοποιούνται αποτελεσματικότερα και να βελτιωθούν οι δεσμοί μεταξύ της δημόσιας έρευνας και του ιδιωτικού τομέα. Οι πόλοι και τα δίκτυα αριστείας πρέπει να ενισχυθούν και οι μηχανισμοί δημόσιας στήριξης, συμπεριλαμβανομένων των φορολογικών μέτρων, πρέπει να χρησιμοποιούνται καλύτερα για την προαγωγή της ιδιωτικής Ε&Α. Είναι επίσης σημαντικό να διασφαλιστεί ότι οι επιχειρήσεις θα δραστηριοποιούνται σε ένα αρκετά ανταγωνιστικό περιβάλλον, δεδομένου ότι ο ανταγωνισμός αποτελεί ουσιαστικό κίνητρο για ιδιωτικές επενδύσεις στην καινοτομία. Επιπλέον, πρέπει να ληφθούν αποφασιστικά μέτρα προκειμένου να αυξηθεί ο αριθμός και η ποιότητα των ερευνητών που δραστηριοποιούνται στην Ευρώπη, ιδίως προσελκύοντας περισσότερους φοιτητές στους κλάδους των επιστημών, των τεχνολογιών και της εφηρμοσμένης μηχανικής, και βελτιώνοντας τις προοπτικές σταδιοδρομίας και τη διεθνική και διατομεακή κινητικότητα των ερευνητών.

Κατευθυντήρια γραμμή. Για να αυξηθούν και να βελτιωθούν οι επενδύσεις στην Ε&Α, τα κράτη μέλη πρέπει να αναπτύξουν ένα συνδυασμό μέτρων για την προώθηση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στον τομέα της Ε&Α, βελτιώνοντας τους όρους-πλαίσιο και διασφαλίζοντας ότι οι επιχειρήσεις θα δραστηριοποιούνται σε ένα ικανοποιητικά ανταγωνιστικό περιβάλλον, αυξάνοντας το επίπεδο και την αποτελεσματικότητα των δημοσίων δαπανών για την Ε&Α, ενισχύοντας τα κέντρα αριστείας, χρησιμοποιώντας καλύτερα τους μηχανισμούς στήριξης, όπως τα φορολογικά μέτρα για την προαγωγή της ιδιωτικής Ε&Α, διασφαλίζοντας έναν ικανοποιητικό αριθμό ειδικευμένων ερευνητών προσελκύοντας περισσότερους φοιτητές στους κλάδους των επιστημών, των τεχνολογιών και της εφηρμοσμένης μηχανικής και βελτιώνοντας τις προοπτικές σταδιοδρομίας και την διεθνική και διατομεακή κινητικότητα των ερευνητών. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 12). Βλέπε επίσης ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή “Να επεκταθούν και να βελτιωθούν οι επενδύσεις σε ανθρώπινο δυναμικό” (αριθ. 22).

Να διευκολυνθούν η καινοτομία, η υιοθέτηση των ΤΠΕ και η βιώσιμη χρησιμοποίηση των πόρων

Ο δυναμισμός της ευρωπαϊκής οικονομίας εξαρτάται κατά ένα μεγάλο μέρος από την ικανότητα καινοτομίας της. Πρέπει να δημιουργηθούν οι οικονομικές συνθήκες πλαίσιο για την καινοτομία. Αυτό συνεπάγεται εύρυθμη λειτουργία χρηματοπιστωτικών αγορών και αγορών προϊόντων καθώς και σαφή καθορισμό των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και οικονομικά προσιτή προστασία αυτών. Οι καινοτομίες εισάγονται συχνά στην αγορά από νέες επιχειρήσεις, οι οποίες ενδέχεται να αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσχέρειες στη λήψη χρηματοδότησης. Η λήψη μέτρων για την ενθάρρυνση της σύστασης και της ανάπτυξης καινοτόμων επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένης της βελτιωμένης πρόσβασης στη χρηματοδότηση, θα παροτρύνει επομένως την καινοτομία. Η ανάπτυξη πόλων και δικτύων καινοτομίας καθώς και οι υπηρεσίες στήριξης της καινοτομίας που στοχεύουν στις ΜΜΕ μπορούν να προωθήσουν τη διάδοση της τεχνολογίας. Η μεταφορά γνώσης μέσω της κινητικότητας των ερευνητών, οι ξένες άμεσες επενδύσεις (FDI) ή η εισαγόμενη τεχνολογία είναι ιδιαίτερα ευεργετικές για χώρες και περιοχές με αναπτυξιακή υστέρηση.

Η ΕΕ δεν κατάφερε να αποκομίσει όλα τα οφέλη από την αυξανόμενη παραγωγή και χρήση των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ). Η κατάσταση αυτή αντανακλά τις όπως και κατά το παρελθόν ανεπαρκείς επενδύσεις στις ΤΠΕ, θεσμικά εμπόδια και οργανωτικές προκλήσεις όσον αφορά την υιοθέτηση των ΤΠΕ. Η τεχνολογική καινοτομία εξαρτάται, σε τελευταία ανάλυση, από ένα κατάλληλο για την ανάπτυξη οικονομικό περιβάλλον. Η υιοθέτηση των ΤΠΕ εξαρτάται ιδίως από μία προσαρμόσιμη οργάνωση εργασίας και ευέλικτες αγορές.

Κατευθυντήρια γραμμή. Για να διευκολυνθούν η καινοτομία και η υιοθέτηση των ΤΠΕ, τα κράτη μέλη πρέπει να εστιάσουν τις προσπάθειές τους στη βελτίωση των υπηρεσιών στήριξης της καινοτομίας, ιδίως για τη μεταφορά τεχνολογίας, στη δημιουργία πόλων και δικτύων καινοτομίας που θα ωθήσουν σε συνεργασία πανεπιστήμια και επιχειρήσεις, στην ενθάρρυνση της μεταφοράς γνώσης μέσω των FDI, στην καλύτερη πρόσβαση στη χρηματοδότηση και στην παροχή προσιτών και σαφώς καθορισμένων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Πρέπει να διευκολύνουν την υιοθέτηση των ΤΠΕ και των σχετικών αλλαγών της οργάνωσης εργασίας στην οικονομία. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 13).

Για να στεφθούν με διαρκή επιτυχία οι προσπάθειες της Ένωσης, απαιτείται η επίλυση σειράς προβλημάτων που αφορούν τους πόρους και το περιβάλλον, τα οποία εάν δεν αντιμετωπιστούν θα αποτελέσουν τροχοπέδη για την μελλοντική ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό οι πρόσφατες εξελίξεις και οι προοπτικές ανοδικής τάσης των τιμών πετρελαίου τόνισαν την οξύτητα του προβλήματος της ενεργειακής απόδοσης. Εάν δεν αντιμετωπιστούν εγκαίρως οι προκλήσεις αυτές θα αυξηθεί επιπλέον το οικονομικό κόστος για τη λήψη αντίστοιχων δράσεων. Αυτό συνεπάγεται, για παράδειγμα, μέτρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος των κλιματικών αλλαγών, την ορθολογικότερη χρήση των πόρων και τον τερματισμό της συρρίκνωσης της βιοποικιλότητας. Η χρήση μέσων που βασίζονται στην αγορά, έτσι ώστε οι τιμές να αντανακλούν καλύτερα τις ζημιές του περιβάλλοντος και το κοινωνικό κόστος, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο αυτό. Η προώθηση της ανάπτυξης και της χρησιμοποίησης φιλικών προς το περιβάλλον τεχνολογιών και οι οικολογικότερες δημόσιες προμήθειες μπορούν να βελτιώσουν την ικανότητα καινοτομίας των σχετικών τομέων και να συμβάλουν στην βιώσιμη ανάπτυξή τους. Για παράδειγμα, οι επιχειρήσεις της ΕΕ κατέχουν ηγετική θέση παγκοσμίως στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών εκμετάλλευσης των ανανεώσιμων ενεργειών. Ιδίως, σε ένα πλαίσιο διαρκούς πίεσης των τιμών ενέργειας προς τα άνω και συσσώρευσης απειλών για το κλίμα, είναι σημαντικό να προωθηθούν μέτρα για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης ως συμβολή στην βιώσιμη ανάπτυξη και στην ανταγωνιστικότητα.

Κατευθυντήρια γραμμή. Για να ενθαρρυνθεί η βιώσιμη χρησιμοποίηση των πόρων και να ενισχυθούν οι συνεργίες μεταξύ της προστασίας του περιβάλλοντος και της οικονομικής ανάπτυξης, τα κράτη μέλη πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στην εσωτερίκευση του εξωτερικού περιβαλλοντικού κόστους, στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης καθώς και στην ανάπτυξη και εφαρμογή τεχνολογιών φιλικών προς το περιβάλλον. Η εφαρμογή αυτών των προτεραιοτήτων πρέπει να είναι σύμφωνη με τις δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν σε ευρωπαϊκό επίπεδο και με τις δράσεις και τα μέσα που προτείνονται στο πρόγραμμα δράσης για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες (ETAP), μέσω της χρήσης των μέσων που βασίζονται στην αγορά, των επιχειρηματικών κεφαλαίων και της χρηματοδότησης της E&A, των οικολογικότερων δημοσίων συμβάσεων και της κατάργησης των επιβλαβών για το περιβάλλον επιδοτήσεων καθώς και άλλων μέσων πολιτικής. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 14).

Να προωθηθεί η δημιουργία μιας ισχυρής ευρωπαϊκής βιομηχανικής βάσης

Η πρόσφατη επιβράδυνση της αύξησης της παραγωγικότητας της ΕΕ οφείλεται εν μέρει στη δυσκολία της Ένωσης να επαναπροσανατολίσει την οικονομία της προς νέους τομείς με σημαντική αύξηση της παραγωγικότητας. Για να βελτιώσει και να διατηρήσει το οικονομικό και τεχνολογικό της προβάδισμα, η Ευρώπη πρέπει να αυξήσει την ικανότητά της να αναπτύσσει και να διαθέτει στην αγορά νέες τεχνολογίες. Οι συνεργίες από τις κοινές προσπάθειες αντιμετώπισης ερευνητικών, κανονιστικών και χρηματοδοτικών προβλημάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στο οποίο τα κράτη μέλη από μόνα τους δεν μπορούν να καλύψουν με επιτυχία τις αδυναμίες της αγοράς για λόγους κλίμακας ή εμβέλειας, δεν έχουν αποτελέσει αντικείμενο πλήρους εκμετάλλευσης, με εξαίρεση προγράμματα όπως το Galileo ή προγράμματα της αεροναυπηγικής. Ως αποτέλεσμα, η ΕΕ δεν κατάφερε να αξιοποιήσει πλήρως το τεχνολογικό δυναμικό της. Η συνεκμετάλλευση της ευρωπαϊκής αριστείας και η ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων μεταξύ του ιδιωτικού και του δημοσίου τομέα, σε περιπτώσεις όπου τα οφέλη για την κοινωνία είναι μεγαλύτερα από τα οφέλη για τον ιδιωτικό τομέα, θα βοηθήσουν στην αξιοποίηση αυτού του δυναμικού.

Κατευθυντήρια γραμμή. Για να προωθηθεί η δημιουργία μιας ισχυρής ευρωπαϊκής βιομηχανικής βάσης, τα κράτη μέλη πρέπει να επικεντρωθούν στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και αγορών. Αυτό προϋποθέτει, ιδίως, την από κοινού ανάπτυξη και εφαρμογή ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών τεχνολογιών και τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα που θα συμβάλουν στην αποκατάσταση των πραγματικών αδυναμιών της αγοράς, καθώς και στη δημιουργία και την ανάπτυξη περιφερειακών ή τοπικών συσπειρώσεων. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 15).

Μέρος 2

Κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση (2005-2008)

ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

**σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών
μελών (βάσει του άρθρου 128 της συνθήκης ΕΚ)**

Πρόταση

απόφασης του Συμβουλίου

σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 128 παράγραφος 2,

την πρόταση της Επιτροπής⁹,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου¹⁰,

τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής¹¹,

τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών¹²,

τη γνώμη της επιτροπής απασχόλησης,

Εκτιμώντας τα εξής:

- (1) Το άρθρο 2 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση προβλέπει ότι η Ένωση θέτει ως στόχο να προωθήσει την οικονομική και κοινωνική πρόοδο και ένα υψηλό επίπεδο απασχόλησης. Το άρθρο 125 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ορίζει ότι τα κράτη μέλη και η Κοινότητα εργάζονται για την ανάπτυξη συντονισμένης στρατηγικής για την απασχόληση, και δη για να προάγουν τη δημιουργία εξειδικευμένου, εκπαιδευμένου και ευπροσάρμοστου εργατικού δυναμικού, και αγοράς εργασίας ανταποκρινόμενης στις εξελίξεις της οικονομίας.
- (2) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας το 2000 δρομολόγησε μία στρατηγική που αποσκοπεί σε μία βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή, με μακροπρόθεσμους στόχους για την απασχόληση. Ωστόσο, πέντε χρόνια αργότερα τα αποτελέσματα είναι ανάμικτα.

⁹ EE C ..., ..., σ. .

¹⁰ EE C ..., ..., σ. .

¹¹ EE C ..., ..., σ. .

¹² EE C ..., ..., σ. .

- (3) Η παρουσίαση μιας ολοκληρωμένης δέσμης κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και γενικών προσανατολισμών των οικονομικών πολιτικών συμβάλλει στην εκ νέου επικέντρωση της στρατηγικής της Λισαβόνας στην ανάπτυξη και την απασχόληση. Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση έχει τον κορυφαίο ρόλο όσον αφορά την εφαρμογή των στόχων της απασχόλησης της στρατηγικής της Λισαβόνας.
- (4) Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 22^{ας} και 23^{ης} Μαρτίου 2005, οι στόχοι της πλήρους απασχόλησης, της ποιότητας των θέσεων απασχόλησης, της παραγωγικότητας της εργασίας και της κοινωνικής συνοχής πρέπει να αντανακλώνται σε σαφείς προτεραιότητες: προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ατόμων στην αγορά εργασίας και εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας· βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων και αύξηση της ευελιξίας των αγορών εργασίας· και αύξηση των επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο με τη βελτίωση της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων.
- (5) Οι κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση πρέπει να επανεξετάζονται πλήρως μόνο ανά τριετία, ενώ στο ενδιάμεσο χρονικό διάστημα μέχρι το 2008 η επικαιροποίησή τους πρέπει να είναι αυστηρά περιορισμένη.
- (6) Οι συστάσεις για την απασχόληση που εξέδωσε το Συμβούλιο στις 14 Οκτωβρίου 2004¹³ εξακολουθούν να ισχύουν ως πλαίσιο αναφοράς.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ:

Άρθρο 1

Εγκρίνονται οι συνημμένες στο παράρτημα κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές των κρατών μελών για την απασχόληση.

Άρθρο 2

Κατά την εκπόνηση των πολιτικών τους για την απασχόληση, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη όλες τις πτυχές των κατευθυντήριων γραμμών και καταρτίζουν σχετική έκθεση στο πλαίσιο των εθνικών τους προγραμμάτων για τη στρατηγική της Λισαβόνας που υποβάλλουν ετησίως.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες,

*Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος*

¹³ ΕΕ L 326 της 19.10.2004

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1 ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Η επίτευξη πλήρους απασχόλησης και η μείωση της ανεργίας και της αεργίας, με την αύξηση της ζήτησης και της προσφοράς εργασίας, είναι ζωτικής σημασίας. Η υλοποίηση αυτού του στόχου συνάδει με τη βελτίωση της ελκυστικότητας των θέσεων απασχόλησης, της ποιότητας της εργασίας και την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας καθώς και τη μείωση του ποσοστού των φτωχών εργαζομένων. Οι συνεργίες μεταξύ ποιότητας στην εργασία, παραγωγικότητας και απασχόλησης πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο πλήρους αξιοποίησης. Απαιτείται αποφασιστική δράση για την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης, την πρόληψη του αποκλεισμού από την αγορά εργασίας και τη στήριξη της ενσωμάτωσης στην απασχόληση μειονεκτούντων ατόμων, και για τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων όσον αφορά την απασχόληση, την ανεργία και την παραγωγικότητα της εργασίας, ιδίως σε περιοχές με αναπτυξιακή υστέρηση. Οι ίσες ευκαιρίες, η καταπολέμηση των διακρίσεων και η ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας των δύο φύλων αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την πρόοδο.

Κατευθυντήρια γραμμή. Να εφαρμοστούν πολιτικές απασχόλησης που στοχεύουν στην πλήρη απασχόληση, στη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στην εργασία και στην ενίσχυση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής. Οι πολιτικές πρέπει να συμβάλλουν στην επίτευξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) συνολικού ποσοστού απασχόλησης 70% κατά μέσο όρο, ποσοστού απασχόλησης για τις γυναίκες τουλάχιστον 60% και ποσοστού απασχόλησης για τους μεγαλύτερους σε ηλικία εργαζόμενους (από 55 έως 64 ετών) 50%, και στη μείωση της ανεργίας και της αεργίας. Τα κράτη μέλη πρέπει να θέσουν εθνικούς στόχους ποσοστών απασχόλησης για το 2008 και το 2010. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 16).

Η αύξηση των επιπέδων απασχόλησης είναι το αποτελεσματικότερο μέσο για τη δημιουργία οικονομικής ανόδου και τη διαμόρφωση οικονομιών που ευνοούν την κοινωνική ένταξη, διασφαλίζοντας παράλληλα ένα δίκτυο ασφαλείας για τα άτομα που είναι ανάκτα προς εργασία. Η προώθηση μιας νέας προσέγγισης της εργασίας με βάση τον κύκλο ζωής και ο εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας για τη διασφάλιση της καταλληλότητά τους, της οικονομικής βιωσιμότητάς τους και της ικανότητας προσαρμογής τους στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της κοινωνίας αποτελούν επιτακτική ανάγκη λόγω της αναμενόμενης μείωσης του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στη λήψη μέτρων για την αποκατάσταση μόνιμων διαφορών μεταξύ ανδρών και γυναικών στον τομέα της απασχόλησης και την αντιμετώπιση των χαμηλών ποσοστών απασχόλησης των μεγαλύτερων σε ηλικία εργαζομένων και των νέων, ως τμήμα της νέας διαγενεαλογικής προσέγγισης. Ανάλυση δράσης απαιτείται επίσης για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων, η οποία είναι κατά μέσο όρο δύο φορές υψηλότερη από το συνολικό ποσοστό ανεργίας. Είναι απαραίτητο να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες για τη διευκόλυνση της προόδου στην απασχόληση, είτε πρόκειται για πρώτη είσοδο στην αγορά εργασίας είτε για επιστροφή στην απασχόληση μετά από διακοπή είτε για την επιθυμία παράτασης της επαγγελματικής ζωής. Η ποιότητα των θέσεων απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων του μισθού και των κοινωνικών παροχών, οι συνθήκες εργασίας, η ασφάλεια της απασχόλησης, η πρόσβαση στη δια βίου μάθηση και οι προοπτικές σταδιοδρομίας είναι ζωτικής σημασίας, όπως και η στήριξη και τα κίνητρα που προβλέπονται

από τα συστήματα κοινωνικής προστασίας. Η εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για τη Νεολαία πρέπει να συμβάλλει σε μια προσέγγιση της εργασίας με βάση τον κύκλο ζωής.

Κατευθυντήρια γραμμή. Να προωθηθεί μια προσέγγιση της εργασίας βασιζόμενη στον κύκλο ζωής με τη λήψη των ακόλουθων μέτρων: ανανέωση των προσπαθειών για τη διάνοιξη προοπτικών απασχόλησης για νέους και μείωση της ανεργίας των νέων· αποφασιστική δράση για την κατάργηση των διαφορών μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα απασχόλησης, ανεργίας και αμοιβών· καλύτερος συνδυασμός επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής μέσω προσβάσιμων και οικονομικώς προσιτών κέντρων φροντίδας των παιδιών και άλλων εξαρτώμενων ατόμων· εκσυγχρονισμός των συστημάτων συνταξιοδότησης και υγείας, διασφαλίζοντας την καταλληλότητά τους, την χρηματοοικονομική βιωσιμότητά τους και την ικανότητα προσαρμογής στην εξέλιξη των αναγκών, κατά τρόπο ώστε να υποστηριχθεί η συμμετοχή στην απασχόληση και η παράταση του επαγγελματικού βίου, με την προώθηση κατάλληλων κινήτρων για εργασία και αποθάρρυνση της πρόωρης συνταξιοδότησης· στήριξη των συνθηκών εργασίας που ευνοούν την ενεργό συμμετοχή του γηράσκοντος εργατικού δυναμικού (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 17). *Βλέπε επίσης ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή “Να διασφαλιστεί η οικονομική βιωσιμότητα” (αριθ. 2).*

Η διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση για όσους αναζητούν εργασία, η πρόληψη της ανεργίας και η διασφάλιση ότι οι εργαζόμενοι που έχουν χάσει τη δουλειά τους διατηρούν στενή σχέση με την αγορά εργασίας και βελτιώνουν την ικανότητά τους προς απασχόληση αποτελούν ουσιαστικά στοιχεία για την αύξηση της συμμετοχής στην απασχόληση και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Στο πλαίσιο αυτό απαιτείται να καταργηθούν τα εμπόδια στην αγορά εργασίας παρέχοντας στήριξη για την πραγματική αναζήτηση απασχόλησης, διευκολύνοντας την πρόσβαση στην κατάρτιση και σε άλλα ενεργητικά μέτρα για την αγορά εργασίας και διασφαλίζοντας ότι η εργασία θα είναι οικονομικά συμφέρουσα, καθώς και εξαλείφοντας τις παγίδες της ανεργίας, της φτώχειας και της αεργίας. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην προώθηση της ένταξης των μειονεκτούντων ατόμων στην αγορά εργασίας, ιδίως με την ανάπτυξη κοινωνικών υπηρεσιών και της κοινωνικής οικονομίας. Οι διαφορές στην ανεργία για τα μειονεκτούντα άτομα, σε αντιδιαστολή τόσο με τους υπηκόους τρίτων χωρών όσο και με τους υπηκόους της ΕΕ, παραμένουν πολύ υψηλές και πρέπει να μειωθούν ουσιαστικά σύμφωνα με σχετικούς εθνικούς στόχους. Ιδιαίτερα επιτακτική ανάγκη είναι η καταπολέμηση των διακρίσεων, η προώθηση της πρόσβασης στην απασχόληση για τα άτομα με αναπηρία και η ενσωμάτωση των μεταναστών και των μειονοτήτων.

Κατευθυντήρια γραμμή. Να δημιουργηθούν αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς για όσους αναζητούν εργασία και για τα μειονεκτούντα άτομα με την εφαρμογή ενεργών και προληπτικών μέτρων αγοράς εργασίας, όπως ο έγκαιρος προσδιορισμός των αναγκών, η βοήθεια στην αναζήτηση απασχόλησης, ο προσανατολισμός και η κατάρτιση στο πλαίσιο εξατομικευμένων σχεδίων δράσης, η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών που είναι απαραίτητες για την ενσωμάτωση των μειονεκτούντων ατόμων στην αγορά εργασίας και για τη συμβολή στην κοινωνική και εδαφική συνοχή και στην εξάλειψη της φτώχειας· με την συνεχή προσαρμογή των συστημάτων εισφορών/παροχών, συμπεριλαμβανομένων της διαχείρισης και της εξάρτησης των παροχών και της μείωσης των υψηλών οριακών φορολογικών συντελεστών, προκειμένου να καταστεί η εργασία οικονομικά συμφέρουσα και να εξασφαλιστούν κατάλληλα επίπεδα κοινωνικής προστασίας. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 18).

Για να μπορέσουν περισσότερα άτομα να βρουν καλύτερη απασχόληση, είναι επίσης αναγκαίο να ενισχυθεί η υποδομή της αγοράς εργασίας σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο ΕΕ, ιδίως μέσω του δικτύου EURES, έτσι ώστε να προβλεφθούν καλύτερα και να αντιμετωπιστούν ενδεχόμενες αναντιστοιχίες (μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας). Στο πλαίσιο αυτό, η κινητικότητα των εργαζομένων στην ΕΕ αποτελεί αποφασιστικό παράγοντα και πρέπει να διασφαλιστεί πλήρως. Πρέπει επίσης να ληφθεί πλήρως υπόψη η πρόσθετη προσφορά εργατικού δυναμικού ως αποτέλεσμα της μετανάστευσης υπηκόων τρίτων χωρών.

Κατευθυντήρια γραμμή. Να βελτιωθεί η κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας με τη λήψη των ακόλουθων μέτρων: εκσυγχρονισμός και ενίσχυση των θεσμών της αγοράς εργασίας, ιδίως των υπηρεσιών απασχόλησης· μεγαλύτερη διαφάνεια των δυνατοτήτων απασχόλησης και κατάρτισης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο για τη διευκόλυνση της κινητικότητας σε ολόκληρη την Ευρώπη· καλύτερη πρόβλεψη των αναγκών σε δεξιότητες, των ελλείψεων και των αδυναμιών της αγοράς εργασίας· καλύτερη διαχείριση της οικονομικής μετανάστευσης. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 19).

2 ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΥΚΑΜΨΙΑ ΤΩΝ ΑΓΟΡΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η Ευρώπη πρέπει να βελτιώσει την ικανότητά της να προλαμβάνει, να υποκινεί και να απορροφά οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές. Αυτό απαιτεί ευνοϊκά για την απασχόληση στοιχεία κόστους της εργασίας, σύγχρονους τρόπους οργάνωσης εργασίας και εύρυθμη λειτουργία των αγορών εργασίας που επιτρέπουν μεγαλύτερη ευκαμψία συνδυασμένη με ασφάλεια απασχόλησης προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες εταιρειών και εργαζομένων. Αυτό πρέπει επίσης να συμβάλει στην πρόληψη του κατακερματισμού των αγορών εργασίας και στη μείωση της αδήλωτης εργασίας.

Σε μία ολοένα και περισσότερο παγκοσμιοποιημένη οικονομία, η οποία χαρακτηρίζεται από το άνοιγμα των αγορών και τη συνεχή εισαγωγή νέων τεχνολογιών, επιχειρήσεις και εργαζόμενοι αντιμετωπίζουν την ανάγκη, και έχουν τη δυνατότητα, να προσαρμοστούν. Ενώ η διαδικασία αυτή των διαρθρωτικών αλλαγών έχει συνολικά ευεργετικές επιδράσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση, επιφέρει ωστόσο σοβαρές διαταραχές σε ορισμένες επιχειρήσεις και εργαζομένους. Οι επιχειρήσεις πρέπει να καταστούν περισσότερο εύκαμπτες ώστε να ανταποκρίνονται στις αιφνίδιες αλλαγές της ζήτησης των αγαθών και των υπηρεσιών τους, να προσαρμόζονται σε νέες τεχνολογίες και να είναι σε θέση να καινοτομούν διαρκώς προκειμένου να παραμείνουν ανταγωνιστικές. Πρέπει επίσης να ανταποκρίνονται στην αυξανόμενη ζήτηση για ποιότητα απασχόλησης η οποία σχετίζεται με τις προσωπικές προτιμήσεις των εργαζομένων και τις οικογενειακές αλλαγές, και πρέπει να αντιμετωπίζουν τη γήρανση του εργατικού δυναμικού και τη μείωση πρόσληψης νέων εργαζομένων. Για τους εργαζομένους, ο επαγγελματικός βίος καθίσταται περισσότερο πολύπλοκος, δεδομένου ότι οι ρυθμοί εργασίας είναι πιο ποικίλοι και ακανόνιστοι και καθόλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής πρέπει να διαχειρίζονται με επιτυχία ολοένα και περισσότερες επαγγελματικές μεταβολές. Λαμβάνοντας υπόψη τις ταχέως μεταβαλλόμενες οικονομίες και τις συνδεόμενες αναδιαρθρώσεις, οι εργαζόμενοι πρέπει να προσαρμόζονται σε νέες μεθόδους εργασίας, συμπεριλαμβανομένης μιας καλύτερης αξιοποίησης των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ), και σε αλλαγές στο εργασιακό καθεστώς τους, και να είναι προετοιμασμένοι για μια δια βίου μάθηση. Η γεωγραφική κινητικότητα απαιτείται επίσης για ευρύτερη πρόσβαση σε δυνατότητες απασχόλησης, δηλαδή σε ολόκληρη την ΕΕ.

Κατευθυντήρια γραμμή. Να προωθηθεί η ευκαμψία σε συνδυασμό με την ασφάλεια της απασχόλησης και να μειωθεί ο κατακερματισμός της αγοράς εργασίας με τη λήψη των ακόλουθων μέτρων: προσαρμογή της νομοθεσίας για την απασχόληση, επανεξετάζοντας, εφόσον απαιτείται, το επίπεδο ευελιξίας που παρέχουν συμβάσεις ορισμένου και αορίστου χρόνου· καλύτερη πρόβλεψη και θετική διαχείριση των αλλαγών, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών αναδιαρθρώσεων, ιδίως των αλλαγών που συνδέονται με το άνοιγμα των αγορών, έτσι ώστε να ελαχιστοποιηθεί το κοινωνικό κόστος τους και να διευκολυνθεί η προσαρμογή· στήριξη των αλλαγών στο εργασιακό καθεστώς, συμπεριλαμβανομένων της κατάρτισης, της αυτοαπασχόλησης, της σύστασης επιχειρήσεων και της γεωγραφικής κινητικότητας· προώθηση και διάδοση καινοτόμων και προσαρμοσίμων μορφών οργάνωσης εργασίας, συμπεριλαμβανομένων της βελτίωσης της υγείας και της ασφάλειας και της πολυμορφίας των συμβατικών εργασιακών ρυθμίσεων και των ρυθμίσεων για τα ωράρια εργασίας, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα και η παραγωγικότητα στην εργασία· προσαρμογή σε νέες τεχνολογίες στον χώρο εργασίας· καθοριστική δράση για την μετατροπή της αδήλωτης εργασίας σε τακτική απασχόληση. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 20). *Βλέπε επίσης ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή “Να ενισχυθεί η συνοχή μεταξύ των μακροοικονομικών και των διαρθρωτικών πολιτικών” (αριθ. 4).*

Για τη μεγιστοποίηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας, τη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας και τη συμβολή στο γενικό οικονομικό σύστημα, η σφαιρική εξέλιξη των μισθών πρέπει να συμφωνεί με την ανάπτυξη της παραγωγικότητας καθόλη τη διάρκεια του οικονομικού κύκλου και να αντανakλά την κατάσταση στην αγορά εργασίας. Μπορεί επίσης να αποδειχθεί αναγκαίο να καταβληθούν προσπάθειες για να μειωθεί το μη μισθολογικό κόστος εργασίας και να επανεξεταστεί η φορολογική επιβάρυνση προκειμένου να τονωθεί η δημιουργία θέσεων εργασίας, ιδίως για χαμηλόμισθες θέσεις εργασίας.

Κατευθυντήρια γραμμή. Να εξασφαλιστεί ευνοϊκή προς την απασχόληση εξέλιξη των μισθών και άλλων στοιχείων κόστους που συνδέονται με την εργασία με την ενθάρρυνση του ορθού πλαισίου για συστήματα μισθολογικών διαπραγματεύσεων, το οποίο θα αντανakλά τις διαφορές της παραγωγικότητας και των τάσεων της αγοράς εργασίας σε τομεακό και περιφερειακό επίπεδο, με πλήρη σεβασμό του ρόλου των κοινωνικών εταίρων· επίσης, με την παρακολούθηση και, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, την επανεξέταση της διάρθρωσης και του επιπέδου του μη μισθολογικού κόστους εργασίας και των επιπτώσεών του στην απασχόληση, ιδίως για τους χαμηλόμισθους και για εκείνους που εισέρχονται για πρώτη φορά στην αγορά εργασίας. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 21). *Βλέπε επίσης ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή “Να εξασφαλιστεί ότι οι μισθολογικές εξελίξεις συμβάλλουν στην μακροοικονομική σταθερότητα και την οικονομική ανάπτυξη” (αριθ. 5).*

3 ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΕ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΜΕ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

Η Ευρώπη είναι απαραίτητο να επενδύσει περισσότερο σε ανθρώπινο κεφάλαιο. Ένας πολύ μεγάλος αριθμός ατόμων δεν καταφέρνει να εισέλθει ή να παραμείνει στην αγορά εργασίας λόγω έλλειψης ή αναντιστοιχιών δεξιοτήτων μεταξύ προσφοράς και ζήτησης. Για να διευκολυνθεί η είσοδος στην απασχόληση για όλες τις ηλικίες, να αυξηθούν τα επίπεδα παραγωγικότητας και η ποιότητα της απασχόλησης, η ΕΕ πρέπει να επενδύσει επιπλέον και αποτελεσματικότερα σε ανθρώπινο κεφάλαιο και στη δια βίου μάθηση προς όφελος των ατόμων, των επιχειρήσεων, της οικονομίας και της κοινωνίας. Τα κράτη μέλη δεσμεύονται να χαράξουν μέχρι το 2006 γενικές στρατηγικές δια βίου μάθησης.

Οι οικονομίες που βασίζονται στη γνώση και στις υπηρεσίες απαιτούν διαφορετικές δεξιότητες από εκείνες των παραδοσιακών βιομηχανιών. Επιπλέον οι δεξιότητες χρειάζονται διαρκώς ενημέρωση ενόψει των τεχνολογικών αλλαγών και της καινοτομίας. Οι εργαζόμενοι που επιθυμούν να διατηρήσουν τη θέση εργασίας τους και να σημειώσουν πρόοδο πρέπει να συσσωρεύουν δεξιότητες και να τις ανανεώνουν τακτικά. Η παραγωγικότητα των επιχειρήσεων εξαρτάται από τη σύσταση και τη διατήρηση ενός εργατικού δυναμικού που μπορεί να προσαρμόζεται σε αλλαγές. Οι κυβερνήσεις πρέπει να διασφαλίσουν ότι θα βελτιώσουν το εκπαιδευτικό επίπεδο και ότι οι νέοι θα αποκτήσουν τα απαιτούμενα βασικά προσόντα, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Νεολαία. Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να κινητοποιηθούν για την ανάπτυξη και την ενίσχυση μιας πραγματικής νοοτροπίας δια βίου μάθησης από την πιο νεαρή ηλικία. Προκειμένου να επιτευχθεί μία ουσιαστική αύξηση των κρατικών και ιδιωτικών κατά κεφαλή επενδύσεων σε ανθρώπινο δυναμικό, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί δίκαιος και διαφανής επιμερισμός του κόστους και των αρμοδιοτήτων μεταξύ των φορέων. Τα κράτη μέλη πρέπει να αξιοποιήσουν καλύτερα τις δυνατότητες των Διαρθρωτικών Ταμείων και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων για την πραγματοποίηση επενδύσεων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση.

Κατευθυντήρια γραμμή. Να αυξηθούν και να βελτιωθούν οι επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο με τη λήψη των ακόλουθων μέτρων: χάραξη αποτελεσματικών στρατηγικών δια βίου μάθησης, σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές δεσμεύσεις, προβλέποντας ιδίως κίνητρα και μηχανισμούς επιμερισμού του κόστους μεταξύ των επιχειρήσεων, των δημοσίων αρχών και των ατόμων, ιδίως για τη σημαντική μείωση του αριθμού των μαθητών που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο· αύξηση της πρόσβασης στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση, στη δευτεροβάθμια και την τριτοβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων των μαθητειών και της επιχειρηματικής κατάρτισης· αύξηση της συμμετοχής στη συνεχή κατάρτιση και στην κατάρτιση στον χώρο εργασίας καθόλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής, ιδίως για τους ανειδίκευτους και τους μεγαλύτερους στην ηλικία εργαζόμενους. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 22). *Βλέπε επίσης ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή “Να αυξηθούν και να βελτιωθούν οι επενδύσεις στον τομέα της E&A” (αριθ. 12).*

Ο καθορισμός φιλόδοξων στόχων και η αύξηση του επιπέδου των επενδύσεων από όλους τους φορείς δεν αρκούν. Για να διασφαλιστεί ότι η προσφορά θα καλύπτει στην πράξη τη ζήτηση, πρέπει τα συστήματα της δια βίου μάθησης να είναι από οικονομική άποψη προσιτά, προσβάσιμα και ικανά να προσαρμόζονται στην εξέλιξη των αναγκών. Η προσαρμογή και η ανάπτυξη ικανοτήτων των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι απαραίτητες για την καλύτερη σύνδεση με την αγορά εργασίας, την ικανότητά τους να ανταποκριθούν στις ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας που στηρίζονται στη γνώση, και την αύξηση της αποτελεσματικότητάς τους. Οι ΤΠΕ μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση της πρόσβασης στη μάθηση και την καλύτερη προσαρμογή στις ανάγκες των εργοδοτών και των εργαζομένων. Απαιτείται επίσης μεγαλύτερη κινητικότητα τόσο για επαγγελματικούς όσο και για εκπαιδευτικούς σκοπούς, προκειμένου να υπάρχει ευρύτερη πρόσβαση σε δυνατότητες απασχόλησης σε ολόκληρη την ΕΕ. Τα εναπομείναντα εμπόδια στην κινητικότητα στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας πρέπει να αρθούν, ιδίως αυτά που συνδέονται με την αναγνώριση και τη διαφάνεια προσόντων και ικανοτήτων. Θα είναι σημαντικό να γίνει χρήση των συμφωνηθέντων ευρωπαϊκών μέσων και αναφορών για τη στήριξη των μεταρρυθμίσεων των εθνικών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Κατευθυντήρια γραμμή. Να προσαρμοστούν τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στις νέες απαιτήσεις ως προς τις δεξιότητες με τη λήψη των ακόλουθων μέτρων: καλύτερη πρόβλεψη των επαγγελματικών απαιτήσεων και των βασικών ικανοτήτων καθώς και πρόβλεψη των μελλοντικών απαιτήσεων ως προς τις δεξιότητες· διεύρυνση της προσφοράς εργαλείων εκπαίδευσης και κατάρτισης· ανάπτυξη πλαισίων για τη στήριξη της διαφάνειας προσόντων, της αποτελεσματικής τους αναγνώρισης και της επικύρωσης της άτυπης και ανεπίσημης μάθησης· διασφάλιση της ελκυστικότητας, του ανοίγματος των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και της εφαρμογής προτύπων υψηλής ποιότητας. (Ολοκληρωμένη κατευθυντήρια γραμμή αριθ. 23).

*

* *

Σε όλες αυτές τις δράσεις, τα κράτη μέλη πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στη διασφάλιση της χρηστής διακυβέρνησης των πολιτικών απασχόλησης. Πρέπει να δημιουργήσουν μία ευρεία εταιρική σχέση για την αλλαγή, με τη συμμετοχή κοινοβουλευτικών φορέων και ενδιαφερομένων μερών, καθώς και εκείνων που δραστηριοποιούνται σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Οι ευρωπαίοι και οι εθνικοί κοινωνικοί εταίροι πρέπει να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο. Τα κράτη μέλη πρέπει να καθορίσουν τις υποχρεώσεις και τους στόχους σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές και τις συστάσεις της ΕΕ. Η χρηστή διακυβέρνηση απαιτεί επίσης διαφάνεια στην κατανομή των διοικητικών και χρηματοδοτικών πόρων. Σε συμφωνία με την Επιτροπή, τα κράτη μέλη πρέπει να κάνουν στοχοθετημένη χρήση των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων και ιδίως του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση και να εκπονήσουν έκθεση για τα μέτρα που έλαβαν. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην ενίσχυση της θεσμικής και διοικητικής ικανότητας στα κράτη μέλη.

Επισημαίνεται στα κράτη μέλη ότι για την εφαρμογή των προαναφερόμενων πολιτικών κατευθυντήριων γραμμών, οι εθνικές συστάσεις, οι δείκτες προόδου και οι στόχοι που καθορίστηκαν στις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση για το 2003 και στις συστάσεις για το 2004 εξακολουθούν να ισχύουν ως πλαίσια αναφο